

ULKOMINISTERIÖ
Oikeuspalvelu
EU-tuomioistuinasiat

Suomen hallituksen toimet EU-tuomioistuinasioissa ja EU-rikkomusasioissa
1.1.–30.6.2019

1	TAUSTAA	4
2	TUOMIOISTUINASIAT	6
2.1	ENNAKKORATKAISUASIAT	6
2.1.1	Tuomiot ja määräykset	6
2.1.2	Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset	13
2.1.3	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	16
2.2	SUOMEA VASTAAN NOSTETUT KANTEET.....	20
2.2.1	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	20
2.3	VÄLIINTULOT	21
2.3.1	Tuomiot ja määräykset	21
2.3.2	Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset	22
2.3.3	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	22
2.4	LAUSUNTOPYYNNÖT	25
2.4.1	Tuomiot ja määräykset	25
3	RIKKOMUSMENETTELYT.....	26
3.1	VIRALLISET HUOMAUTUKSET	27
3.1.1	Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat viralliset huomautukset.....	27
3.1.2	Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset	28
3.2	PERUSTELLUT LAUSUNNOT.....	29
3.2.1	Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat perustellut lausunnot	29
3.2.2	Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot.....	29
4	VALTIONTUET	31
5	EFTA-TUOMIOISTUINASIAT	32
5.1	Kirjallisessa ja suullisessa vaiheessa olevat	32
6	NOTIFIKAATIOT	33

1 TAUSTAA

Tämän kertomuksen tarkoituksena on selvittää Suomen hallituksen toimia EU-tuomioistuinasioissa sekä Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämässä EU-rikkomusmenettelyissä 1.1.-30.6.2019 välisenä aikana. Kertomuksessa esitellään myös asiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut EFTAn tuomioistuimessa.

EU-tuomioistuinasioilla tarkoitetaan unionin tuomioistuimessa sekä unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevia asioita. Kertomuksessa kuvataan ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevat asiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut.

Lisäksi kertomuksessa käydään läpi ne EU-rikkomusmenettelyt, jotka komissio on kertomuskauden aikana käynnistänyt virallisella huomautuksella tai joita se on jatkanut perustellulla lausunnolla. Osa rikkomusmenettelyistä on johtanut tarpeeseen muuttaa Suomen lainsäädäntöä tai viranomaiskäytäntöä.

Kertomuksen lopussa kerrotaan Suomen tekemistä direktiivin täytäntöönpanoilmoituksista (notifikaatiot).

Euroopan unionin tuomioistuin

Luxemburgissa sijaitseva *Euroopan unionin tuomioistuin* muodostuu unionin tuomioistuimesta ja unionin yleisestä tuomioistuimesta. Tuomioistuimet muodostavat yhdessä unionin oman lainkäyttöelimen.

Euroopan unionin tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa, että perussopimuksia tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia. Tuomioistuin valvoo unionin toimielinten toimien lainmukaisuutta ja varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Lisäksi tuomioistuin tulkitsee unionin oikeutta kansallisten tuomioistuinten tehdessä sille ennakkoratkaisupyyntöjä unionin oikeuden tulkinnasta.

Unionin tuomioistuin ja unionin yleinen tuomioistuin

Unionin tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista muun muassa unionin toimielinten väliset asiat, komission jäsenvaltioita vastaan nostamat jäsenyyssveloitteiden rikkomuskanteet sekä jäsenvaltioiden kansallisten tuomioistuinten tekemät ennakkoratkaisupyyntö. Unionin tuomioistuin ratkaisee lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista tehdyt valitukset oikeuskysymysten osalta.

Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee ensimmäisenä oikeusasteena suurimman osan unionin toimielimiä vastaan nostetuista kanteista. Sen keskeiseen toimialaan kuuluu esimerkiksi yritysten kilpailuoikeudellisissa asioissa nostamien kanteiden ratkaiseminen.

Suomen edustaminen EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioissa

Suomen edustamisesta EU-tuomioistuinasioissa ja komission Suomen vastaan käynnistämässä rikkomusmenettelyissä vastaa ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioiden yksikkö. Suomea ovat Euroopan unionin tuomioistuimessa kertomuskautena edustaneet yksikön päällikkö, valtioneuvoston jäsen Joni Heliskoski sekä lainsäädäntöneuvokset Henriikka Leppo, Sami Hartikainen ja Mervi Pere. EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioita koskevat Suomen kannat on käsitelty EU-asioiden komitean alaisessa oikeudelliset kysymykset -jaostossa ja joissakin tapauksissa EU-

ministerivaliokunnassa. Suomen hallituksen kannanotot on valmisteltu ulkoministeriön johdolla toimineissa asianomaisten ministeriöiden edustajista koostuvissa työryhmissä.

EU-tuomioistuinasioden yksikkö

Ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioden yksikkö vastaa EU-tuomioistuinasioden sekä EU-rikkomusasioiden valmistelusta yhteistyössä toimivaltaisten ministeriöiden kanssa. Yksikkö vastaa myös komissiolle toimitettavista lainsäädäntönotifikaatioista ja pitää yllä EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioiden arkistoa.

Yhteystiedot:

EU-tuomioistuinasiat / OIK-30

Ulkoministeriö

PL 176

00023 VALTIONEUVOSTO

Puh. (keskus) 0295 16001

OIK-30@formin.fi

2 TUOMIOISTUINASIAT

2.1 ENNAKKORATKAISUASIA

Ensimmäiseksi esitellään ne SEUT 267 artiklaan perustuvat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa Suomi on osallistunut ja joissa on kertomuskautena annettu tuomio tai määräys (2.1.1 jakso) taikka julkisasiamiehen ratkaisuehdotus (2.1.2 jakso).¹ Tämän jälkeen käydään läpi ne vireillä olevat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut esittämällä kirjallisia tai suullisia huomautuksia (2.1.3 jakso).

SEUT 267 artiklan mukaisissa ennakkoratkaisupyyntöissä kansallinen tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan pääasian kannalta merkityksellisten unionin oikeuden säännösten tai määräysten tulkintaa tai pätevyyttä.

2.1.1 Tuomiot ja määräykset

1. Asia C-74/18, A

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Solvenssi II -direktiivi 2009/138/EY – Vakuutusmaksuvero – Vakuutusmaksuveron kantamiseen oikeutettu jäsenvaltio – ”Warranty & indemnity” -vakuutus – Verovastuuseen liittyvä vakuutus

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun direktiivin 2009/138/EY (Solvenssi II -direktiivi) mukaista jäsenvaltion oikeutta kantaa veroja vakuutus sopimuksiin liittyvistä vakuutusmaksuista. Asiassa on kyse sen määrittämisestä, mikä jäsenvaltio on toimivaltainen kantamaan vakuutusmaksuveroa yrityskaupan osapuolten ottamien ”warranty & indemnity”- ja verovastuuvakuutusten osalta. Solvenssi II -direktiivin mukaan ratkaisevaa asiassa arvioinnissa on se, missä jäsenvaltiossa vakuutuksen kattama riski sijaitsee.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.5.2018), että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisten vakuutusten kattama riski sijaitsee aina yrityskaupan kohdeyhtiön sijaintijäsenvaltiossa. Näin ollen vakuutusmaksuveron on oikeutettu kantamaan yrityskaupan kohdeyhtiön sijaintijäsenvaltio.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: Unionin tuomioistuin katsoi 10.1.2019 antamassaan tuomiossa, että jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen vakuutusyhtiön tarjotessa yrityskaupassa osakkeiden arvoon ja ostajan maksaman kauppahinnan oikeellisuuteen liittyvät sopimusperusteiset riskit kattavan vakuutuksen, suoritetaan tällaisessa tilanteessa tehdyn vakuutus sopimuksen vakuutusmaksuista välilliset verot ja veronluonteiset lisämaksut yksinomaan siihen jäsenvaltioon, johon vakuutuksenottaja on sijoittautunut.

2. Asia C-102/18, *Brisch*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Perintöasetus (EU) N:o 650/2012 – Eurooppalainen perintötodistus – Velvollisuus käyttää vakiomuotoista lomaketta

¹ Unionin tuomioistuimessa on tuomarien lisäksi julkisasiamiehiä, jotka esittävät puolueettoman ja riippumattoman ratkaisuehdotukseksi kutsutun oikeudellisen lausuntonsa niissä asioissa, jotka on saatettu heidän käsiteltävikseen. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ei sido tuomioistuinta.

Asian käsittely: Saksalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee perintöasetuksen ja sitä koskevan täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 1329/2014 tulkintaa. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko eurooppalaista perintötodistusta koskeva hakemus jätettävä täytäntöönpanoasetuksessa vahvistetulla lomakkeella vai onko tämän lomakkeen käyttö pelkästään vapaaehtoista.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.5.2018), että perintötodistuksen hakemista koskevaa perintöasetuksen 65 artiklan 2 kohtaa ja hakulomakkeen vahvistamista koskevaa täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että täytäntöönpanoasetuksen liitteenä olevaa lomaketta IV ei ole välttämätöntä käyttää haettaessa eurooppalaista perintötodistusta vaan sen käyttäminen on vapaaehtoista.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 17.1.2019 antamassaan tuomiossa, että täytäntöönpanoasetuksen liitteenä olevan lomakkeen IV käyttäminen on vapaaehtoista.

3. Asia C-430/17, *Walbusch Walter Busch*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Kuluttajaoikeusdirektiivi 2011/83/EU – Etämyynti – Elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoitteet – Kevennetyn tiedonantovelvoitteen soveltamisala – Etäviestimen sisältämän tilan arvioinnissa käytettävät kriteerit

Asian käsittely: Saksan korkein oikeus on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee kuluttajaoikeusdirektiivin 8 artiklan 4 kohdan tulkintaa. Kyseissä kohdassa säädetään elinkeinonharjoittajan kevennetystä tiedonantovelvoitteesta. Kyse on poikkeuksesta, jota voidaan soveltaa etäsopimuksen tekemiseen silloin, kun etäviestimessä on rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämistä varten. Tuomioistuin tiedustelee, arvioidaanko etäviestimen tilarajoitteita etäviestimen teknisten (abstraktien) ominaisuuksien vai elinkeinonharjoittajan valitsemien etäviestimen (konkreettisten) ominaisuuksien kannalta. Lisäksi kyse on siitä, täyttääkö elinkeinonharjoittaja kevennetyn tiedonantovelvoitteensa ilmoittamalla pelkästään peruuttamisoikeuden olemassaolosta vai onko samalla annettava myös muita peruuttamisoikeutta koskevia tietoja ja siitä, onko tällaisessa tilanteessa kuluttajalle aina annettava sopimuksen tekemisen yhteydessä direktiivin mukainen malliperuuttamislomake.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.10.2017), että merkityksellistä direktiivin 8 artiklan 4 kohtaa sovellettaessa on se, onko etäviestimessä (abstraktisti) luonteensa vuoksi rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämistä varten. Tällaista etäviestintä käytettäessä ei ole riittävää ilmoittaa kuluttajalle ainoastaan peruuttamisoikeuden olemassaolosta vaan elinkeinonharjoittajan on annettava kuluttajalle kaikki peruuttamisoikeuden käyttämiseen tarvittavat tiedot, mutta malliperuuttamislomakkeen liittämistä mukaan ei edellytetä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Tanchev* antoi ratkaisuehdotuksensa 20.9.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 23.1.2019 antamassaan tuomiossa, että arvioitaessa sitä, onko etäviestimessä tietyssä konkreettisessa tapauksessa rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämistä varten direktiivin 2011/83/EU 8 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettulla tavalla, on otettava huomioon kaikki elinkeinonharjoittajan kaupallisen viestinnän tekniset ominaisuudet. Tämän osalta kansallisen tuomioistuimen on selvítettävä, voidaanko kaikki kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut tiedot esittää objektiivisesti kyseisessä viestimessä, kun otetaan huomioon viestimessä käytettävissä oleva tila ja aika sekä vähimmäiskirjasinkoko, joka on asianmukainen keskivertokuluttajalle, jolle viestintä on suunnattu. Tuomioistuin katsoi, että kun on kyse sopimuksesta, joka on tehty käyttäen etäviestintä, jossa on rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämistä varten, ja kun peruuttamisoikeus on olemassa, elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava kuluttajalle kyseisellä viestimellä ennen sopimuksen tekemistä tiedot, jotka koskevat kyseisen oikeuden käyttämiseen liittyviä ehtoja, määräaikoja ja menettelyjä. Tällaisessa tapauksessa elinkeinonharjoittajan on toimitettava kuluttajalle kyseisen direktiivin liitteessä I olevassa B osassa oleva malliperuuttamislomake selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä muuta lähdeettä käyttäen.

4. Asia C-554/17, *Jonsson*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Vähäisiin vaatimuksiin sovellettava oikeudenkäyntimenettely - Asetus (EY) N:o 861/2007 - Oikeudenkäyntikulut - Hävinnyt osapuoli vastaa kuluista - Kulujen kohtuullistaminen ja kuittaus

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee asetuksen (EY) N:o 861/2007 16 artiklaa, jonka mukaan hävinnyt asianosainen vastaa oikeudenkäyntikuluista. Kansallinen tuomioistuimien tiedustele, voidaanko oikeudenkäyntikuluja kuitata tai kohtuullistaa, kun asiassa esitetään useita vaatimuksia, joista osa ratkaistaan toisen ja osa toisen hyväksi, tai kun vaatimus hyväksytään ainoastaan osaksi.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (18.12.2017), että asetuksen 16 artiklassa veloitetaan hävinnyt osapuoli vastaamaan oikeudenkäyntikuluista vain siltä osin kuin tämä on hävinnyt menettelyn. Näin ollen kyseinen artikla ei ole esteenä sille, että oikeudenkäyntikuluja voidaan kuitata tai kohtuullistaa esillä olevan kaltaisessa tilanteessa.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 14.2.2019 antamassaan tuomiossa, että asetus ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan kansallinen tuomioistuin voi määrätä, että menettelyn kumpikin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan tai kulut jaetaan kyseisten asianosaisten kesken, jos asianosainen voittaa asian vain osittain.

5. C-277/18, *Henkel Ibérica Portugal*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Kuluttajansuoja – Tuoteturvallisuudirektiivi 2001/95/EY – Tavaroiden vapaa liikkuvuus – SEUT 34 ja 36 artikla – Kuluttajien terveyttä ja turvallisuutta vaarantavat tuotteet – Lelua muistuttavien pakkausten kieltäminen – WC-raikastimet – Tiskiaineet

Asian käsittely: Portugalilainen tuomioistuin kysyy, voiko jäsenvaltio kieltää lelua muistuttavien WC-raikastinten ja tiskiainepakkausten saattamisen markkinoille. Koska kyseiset tuotteet voidaan ulkonäkönsä vuoksi sekoittaa leluihin, ne voivat normaalin ja kohtuudella ennakoitavissa olevan käytön yhteydessä vaarantaa lasten terveyden.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (10.8.2018), että kansallinen järjestelmä, jossa kielletään kyseessä olevan kaltaisten tuotteiden markkinoille saattaminen, jotka voivat normaalin ja kohtuudella ennakoitavissa olevan käytön yhteydessä vaarantaa lasten terveyden, on tuoteturvallisuudirektiivin 2001/95/EY mukainen.

Määräys: Pääasian kantajan peruutettua kanteensa unionin tuomioistuin poisti asian rekisteristä 14.2.2019 antamallaan määräyksellä.

6. Asia C-449/17, *A & G Fahrschul- Akademie*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Koulu- ja yliopisto-opetuksen vapautus arvonlisäverosta – Autokouluopetus

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin tiedustele, tuleeko yksityisen ajokoulun antama autokouluopetus B- ja C1- luokan ajo-oikeuden saamiseksi vapauttaa arvonlisäverosta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (7.11.2017), että arvonlisäverodirektiivin 132 artiklan 1 kohdan i alakohdassa ei edellytetä sitä, että jäsenvaltioiden olisi vapautettava arvonlisäverosta autokouluopetus B- ja C1- luokan ajo-oikeuden saamiseksi. Kyseisessä kohdassa säädetyn vapautuksen osalta jäsenvaltioilla on harkintavaltaa ensinnä sen suhteen, mitä kansallisessa koulutusjärjestelmässä annetaan julkisoikeudellisten yhteisöjen opetustehtäväksi, ja toiseksi sen osalta, miten määritellään yksityiset laitokset, joilla on vastaavia päämääriä kuin julkisoikeudellisilla yhteisöillä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Szpunar* antoi ratkaisuehdotuksensa 3.10.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuim* katsoi 14.3.2019 antamassaan tuomiossa, että arvonlisäverodirektiivin 132 artiklan 1 kohdan i ja j alakohdassa tarkoitettua koulu- tai yliopisto-opetuksen käsitettä on tulkittava siten, että se ei kata pääasiassa kyseessä olevan kaltaista autokoulun antamaa ajo-opetusta ajokortin saamiseksi B- ja C1-luokan ajoneuvoja varten.

7. Asia C-695/17, *Metirato*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Perintädirektiivi 2010/24/EU – Verojen perintä toisen jäsenvaltion viranomaisen puolesta – Keskinäinen avunanto veroihin liittyvien saatavien perinnässä – Takaisinsaanti konkurssipesään

Asian käsittely: Helsingin käräjäoikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee sitä, miten perintädirektiivin 2010/24/EU säännöksiä tulee tulkita tilanteessa, jossa on kyse toisen jäsenvaltion verosaatavien takaisinperinnästä konkurssipesään. Asian taustalla on tilanne, jossa Viron verohallinto on tehnyt perintädirektiivin 10 artiklan nojalla Suomen verohallinnolle perintäpyynnön *Metirato Oy* -nimiseltä yhtiöltä perittäviä verosuorituksia varten. Ennakkoratkaisupyyntöä pyritään selvittämään, kumpi jäsenvaltio toimii vastaajana takaisinsaantia konkurssipesään koskevassa asiassa. Lisäksi tiedustellaan, tuleeko direktiiviä tulkita siten, että perityt varat säilyvät erillisinä eivätkä ne sekoitu perintäpyynnön vastaanottaneen valtion varallisuuteen, vai siten, että niitä peritään omien saatavien rinnalla, jolloin ne sekaantuvat perintäpyynnön vastaanottavan valtion varoihin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.3.2018), että perintädirektiivi koskee ainoastaan virka-apua toisessa jäsenvaltiossa syntyneiden saatavien perimiseksi, eikä siten sovellu nyt esillä olevaan riita-asiaan. Suomi totesi, että esillä olevan kaltaisiin takaisinsaantia konkurssipesään koskevaan kanteisiin sovelletaan maksukyvyttömyysasetusta (EY) N:o 1346/2000. Saatava ei sekaannu perintäpyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion varallisuuteen, koska se antaa ainoastaan saatavan perintään liittyvää hallinnollista virka-apua ja toimii välikätenä saatavan perinnässä toisen jäsenvaltion viranomaisen pyynnöstä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bobek* antoi ratkaisuehdotuksensa 22.11.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuim* katsoi 14.3.2019 antamassaan tuomiossa, että direktiivin 2010/24/EU 13 artiklan 1 kohtaa ja 14 artiklan 2 kohtaa on tulkittava yhtäältä siten, että näitä säännöksiä sovelletaan menettelyyn, jossa on kyse avunantoa pyytäneen jäsenvaltion pyynnöstä perittyjen saatavien maksun peräyttämistä pyynnön vastaanottaneeseen jäsenvaltioon sijoittautuneen yhtiön konkurssipesään, silloin kun tällainen menettely perustuu direktiivin 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun täytäntöönpanotoimien riitauttamiseen, ja toisaalta siten, että näissä säännöksissä tarkoitettu pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio on katsottava vastaajaksi tällaisessa menettelyssä, eikä merkitystä tässä yhteydessä ole sillä, pidetäänkö näiden saatavien määrä erillään tämän jäsenvaltion varoista vai sekoittuuko se näihin varoihin.

8. Asia C-724/17, *Skanska ym.*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Kilpailuoikeudellinen vahingonkorvaus – SEUT 101 artiklan vastainen kartelli – Korvausvastuun siirtyminen yritysjärjestelyssä – Taloudellinen seuraanto

Asian käsittely: Suomen korkeimman oikeuden tekemä ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 101 artiklan vastaisesta kartellista aiheutuneen vahingon korvaamista tilanteessa, jossa rikkomiseen syyllistynyt yhtiö on myyty uudelle omistajalle, joka on purkanut kyseisen yhtiön ja jatkanut sen liiketoimintaa. Korkein oikeus kysyy *ensiksi*, määritetäänkö vastuussa oleva taho suoraan SEUT 101 artiklaa soveltamalla vai kansallisten sääntöjen perusteella. *Toiseksi* korkein oikeus tiedustelee, onko unionin oikeuden kanssa ristiriidassa sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan uusi omistaja ei ole vastuussa kilpailua rajoittaneesta menettelystä aiheutuneen vahingon korvaamisesta, vaikka korvauksen saaminen puretulta yhtiöltä olisi käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa. *Kolmanneksi* pyyntö koskee sitä, muodostaako tehokkuusvaatimus esteen sellaiselle tulkinnaalle, joka asettaa korvausvastuun edellytykseksi sen, että yritysjärjestely on toteutettu keinotekoisesti kilpailuoikeudellisen

vahingonkorvausvastuun välttämiseksi, tai ainakin sen, että yhtiö on tiennyt tai sen olisi pitänyt tietää kilpailurikkomuksesta toteuttaessaan yritysjärjestelyn.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.4.2018), että vastuussa oleva taho määritetään kansallisten sääntöjen perusteella ottaen huomioon unionin oikeuden tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteet. *Toisen* kysymyksen osalta *Suomi* katsoi, että unionin oikeuden tehokkuusvaatimuksen kanssa on ristiriidassa sellainen kansallinen säännöstö, jonka mukaan ostajayhtiö ei kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa ole vastuussa kilpailua rajoittaneesta menettelystä aiheutuneen vahingon korvaamisesta. *Kolmanteen* kysymykseen *Suomi* vastasi, että korvausvastuun edellytykseksi ei voida asettaa sitä, että yritysjärjestely on toteutettu keinotekoisesti kilpailuoikeudellisen vahingonkorvausvastuun välttämiseksi, eikä sitä, että yhtiö on tiennyt tai sen olisi pitänyt tietää kilpailurikkomuksesta toteuttaessaan yritysjärjestelyn.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wahl* antoi ratkaisuehdotuksensa 6.2.2019.

Tuomio: *Unionin tuomioistuim* katsoi 14.3.2019 antamassaan tuomiossa, että vahingonkorvausvastuussa oleva taho määräytyy tällaisessa tilanteessa SEUT 101 artiklan nojalla. Kyseistä artiklaa on tulkittava siten, että tilanteessa, jossa kartelliin osallistuneiden yhtiöiden koko osakekanta on myyty toisille yhtiöille, jotka ovat sitten purkaneet nämä ensimmäiseksi mainitut yhtiöt ja jatkaneet niiden liiketoimintaa, mainittujen ostajayhtiöiden voidaan katsoa olevan vastuussa kyseisestä kartellista aiheutuneesta vahingosta.

9. Asia C-578/17, *Hartwall*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Tavaramerkkidirektiivi 2008/95/EY – Tavaramerkin rekisteröiminen – Väritavaramerkki – Erottamiskyky – Merkin graafinen esitys

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus tiedustelee unionin tuomioistuimelta, voidaanko kuviomuodossa esitetty, tietyn väriyhdistelmän sisältävä merkki rekisteröidä hakemuksen mukaisesti väritavaramerkkinä vai onko kyse kuviotavaramerkistä. Rekisteröintihakemuksen mukaan tavaramerkki koostuisi graafisen kuvauksen esittämällä tavalla sinisestä nauhasta, jonka reunoilla on ohut harmaa reunus.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (11.1.2018) ja asian suullisessa käsittelyssä (6.9.2018), että hakemuksessa on kyse kuviotavaramerkistä, koska sen erottamiskyky ei perustu väriin tai väriyhdistelmään sinänsä, vaan tavaramerkki on esitetty hakemuksessa kuviomuotoisena esityksenä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Saugmandsgaard Øe* antoi ratkaisuehdotuksensa 22.11.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuim* katsoi 27.3.2019 antamassaan tuomiossa, että jos kuviotavaramerkin rekisteröintiä haetaan väritavaramerkkinä, hakemuksessa on ristiriita, joka on esteenä tavaramerkin rekisteröinnille. Tuomioistuim katsoi myös, että hakijan rekisteröintimenettelyssä tekemä merkin luokittelu väritavaramerkiksi tai kuviotavaramerkiksi on yksi merkityksellinen tekijä muiden joukossa määritettäessä, voiko kyseinen merkki olla direktiivin 2 artiklassa tarkoitettu tavaramerkki ja onko kyseisellä tavaramerkillä mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu erottamiskyky.

10. Yhdistetyt asiat C-582/17 ja C-583/17, *H. ym.*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Dublin III -asetus – Hakemuksesta vastuussa olevan valtion määrittäminen – Siirtopäätös – Muutoksenhaku siirtopäätökseen

Asioiden käsittely: Asioiden taustalla on tilanne, jossa henkilö on jättänyt Saksassa ensimmäisen turvapaikkahakemuksen ja matkustanut sen jälkeen Alankomaihin. Henkilö on jättänyt Alankomaissa uuden turvapaikkahakemuksen ja katsonut, että Alankomaiden tulisi käsitellä hänen hakemuksensa, sillä hänen aviopuolisonsa on saanut turvapaikan Alankomaista. Alankomaiden maahanmuuttoviranomainen on kuitenkin tehnyt hakijasta takaisinottopyyntönsä Saksan viranomaisille, eikä se ole tällöin tutkinut sitä, mikä valtio on Dublin III -asetuksen perusteella

vastuussa hakijan hakemuksesta. Saksan hyväksyttyä takaisinottopyynnön maahanmuuttoviranomainen on päättänyt siirtää hakijan Saksaan ja jättänyt uuden hakemuksen tutkimatta. Hakija on vastustanut siirtopäätöstä vetoamalla siihen, että Alankomaat on Dublin III -asetuksen perusteella vastuussa hakemuksen käsittelystä.

Alankomaiden ylin hallintotuomioistuin (Raad van State) tiedustelee ennakkoratkaisupyyntöillään sitä, vastaako turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan Dublin-valtion määrittämisestä vain yksi jäsenvaltio ja voiko ulkomaalainen näin ollen vedota Dublin III -asetuksen III luvussa, erityisesti 9 artiklassa, esitettyihin vastuuperusteisiin ainoastaan kyseisessä Dublin-valtiossa. Lisäksi kyse on siitä, riippuuko ensimmäiseen kysymykseen annettava vastaus siitä, onko ensimmäisen hakemuksen osalta jo tehty päätös tai onko ulkomaalainen peruuttanut hakemuksen ennen aikaisesti.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.1.2018) ja asian suullisessa käsittelyssä (4.9.2018), että hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio määritetään ainoastaan yhden kerran, minkä jälkeen toisessa valtiossa tehdyn hakemuksen osalta sovelletaan takaisinottomenettelyä, jolloin siirtopäätöksen tekevän viranomaisen ei tule pääasioiden kaltaisissa olosuhteissa soveltaa Dublin III -asetuksen III luvun vastuuperusteita. Näin ollen tällaista siirtopäätöstä koskevassa muutoksenhaussa kolmannen maan kansalainen ei voi vedota siihen, että siirtopäätös on tehty vastoin Dublin III -asetuksen vastuuperusteita. Ensimmäiseen kysymykseen annettava vastaus ei ole riippuvainen siitä, onko ensimmäisestä hakemuksesta jo tehty päätös tai onko ulkomaalainen peruuttanut sen ennen aikaisesti.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Sharpston* antoi ratkaisuehdotuksensa 29.11.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 2.4.2019 antamassaan tuomiossa, että henkilö, joka on jättänyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen yhdessä jäsenvaltiossa ja matkustanut sen jälkeen toiseen jäsenvaltioon, jossa hän jättää toisen hakemuksen, ei lähtökohtaisesti voi tässä toisessa jäsenvaltiossa siirtopäätöstä koskevan muutoksenhaun yhteydessä vedota III luvun mukaisiin vastuuperusteisiin. Kyseinen henkilö voi kuitenkin poikkeuksellisesti tällaisen muutoksenhaun yhteydessä vedota tähän vastuuperusteeseen saman asetuksen 20 artiklan 5 kohdan kattamassa tilanteessa, jos tämä kolmannen maan kansalainen on toimittanut pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle tiedot, joiden perusteella on ilmeistä, että tätä jäsenvaltiota on pidettävä hakemuksen käsittelystä vastuussa olevana jäsenvaltiona mainitun vastuuperusteen mukaisesti.

11. Asia C-294/18, *Oulun Sähkönmyynti*

Ennakkoratkaisupyyntö: Energiatehokkuusdirektiivi 2012/27/EU – Laskun maksuttomuuden vaatimus – Sähkön perusmaksun alentaminen e-laskutuksen yhteydessä

Asian käsittely: Suomen markkinaoikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö liittyy tilanteeseen, jossa sähkön vähittäismyyjä on myöntänyt sähkön kuukausittaisesta perusmaksusta yhden euron suuruisen alennuksen e-laskutusasiakkaille. Markkinaoikeus tiedustelee etenkin, merkitseekö kyseisen alennuksen myöntäminen sitä, että muun kuin e-laskutustavan valinneet loppukäyttäjät eivät ole saaneet laskujaan maksutta, kuten energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdassa edellytetään, ja seuraako unionin oikeudesta erityisiä vaatimuksia, jotka tulisi ottaa huomioon, kun määrätään palautettavaksi energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan vastaisesti perittyjä maksuja.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.6.2018), että sähkön perusmaksun alentaminen e-laskutusasiakkailta on vastoin energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdassa säädettyä. Sen vaikutus on tosiasiaissa sama kuin jos muilta asiakkailta perittäisiin maksu laskun toimittamisesta. Maksuja palautettavaksi määrättäessä puolestaan noudatettavaksi tulee energiatehokkuusdirektiivin 13 artikla, jonka mukaan seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Suomen mukaan maksujen määrääminen palautettavaksi täyttää tämän edellytyksen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuim* katsoi 2.5.2019 antamassaan tuomiossa, ettei energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohta ole esteenä sille, että sähkön vähittäismyyjä myöntää ainoastaan sähköisen laskun (e-lasku) valinneille loppuasiakkaille alennuksen sähkön perusmaksusta. Direktiivillä pyritään edistämään energiatehokkuutta. Sähköisellä laskutuksella mahdollistetaan se, että käyttäjäkohtaiset energiankulutustiedot ovat helpommin ja useammin saatavilla, millä voidaan edistää direktiivin tavoitteiden saavuttamista energiatehokkuuden kannalta.

12. Asia C-607/17, *Memira*

Ennakkoratkaisupyyntö: Välitön verotus – Toisessa jäsenvaltiossa syntyneiden tappioiden vähentämisoikeus – Sulautuminen – Tytäryhtiö – Lopulliset tappiot – Sijoittautumisvaltion lainsäädännön rajoitusten huomioiminen – Sijoittautumisoikeus (SEUT 49 artikla)

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee emoyhtiön oikeutta vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan tytäryhtiön niin sanotut lopulliset tappiot rajat ylittävässä sulautumisessa. Kyse on erityisesti siitä, mikä merkitys on annettava niille oikeudellisille rajoituksille, joita tytäryhtiön sijaintivaltiossa on asetettu tappioiden vähentämiselle sulautumisen yhteydessä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.2.2018) ja suullisessa käsittelyssä (24.10.2018), että yhtiöllä ei ole oikeutta vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan tytäryhtiön lopullisia tappioita, mikäli tytäryhtiön sijaintivaltiossa emoyhtiön ei ole sallittua vähentää tytäryhtiön tappiota vastaavanlaisen yritysjärjestelyn yhteydessä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* antoi ratkaisuehdotuksensa 10.1.2019.

Tuomio: *Unionin tuomioistuim* katsoi 19.6. antamassaan tuomiossa, ettei tytäryhtiön sijaintivaltion lainsäädännöstä seuraavilla oikeudellisilla rajoituksilla ole ratkaisevaa merkitystä arvioitaessa sitä, ovatko tappiot lopullisia. Jotta tappiot voidaan katsoa lopullisiksi, on emoyhtiön osoitettava, ettei sillä ole mitään mahdollisuutta varmistaa tappioiden käyttöä tytäryhtiön sijaintivaltiossa esimerkiksi myymällä tytäryhtiö kolmannelle siten, että tytäryhtiön tappiot otetaan huomioon kauppahinnassa tai sulauttamalla tytäryhtiö kolmanteen yhtiöön.

13. Asia C-608/17, *Holmen*

Ennakkoratkaisupyyntö: Välitön verotus – Toisessa jäsenvaltiossa syntyneiden tappioiden vähentämisoikeus – Sulautuminen – Tytäryhtiö – Lopulliset tappiot – Sijoittautumisvaltion lainsäädännön rajoitusten huomioiminen – Sijoittautumisoikeus (SEUT 49 artikla)

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee emoyhtiön oikeutta vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan alakonsernin niin sanotut lopulliset tappiot. Kysymykset koskevat erityisesti sitä, mikä merkitys on annettava tytäryhtiön välilliselle omistukselle, ja niille rajoituksille, joita tytäryhtiön sijaintivaltiossa on asetettu konsernin sisäiselle tappiointasaukselle.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.2.2018) ja suullisessa käsittelyssä (24.10.2018), että sijoittautumisoikeus ei edellytä, että jäsenvaltiossa sijaitseva emoyhtiö saa vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan, muun kuin suoraan omistetun tytäryhtiön lopulliset tappiot. Toiseksi *Suomi* katsoi, että tappiota ei katsota lopulliseksi siltä osin kuin sitä ei tytäryhtiön sijaintivaltion sääntöjen mukaisesti ole voitu kuitata siellä tiettyinä vuonna syntyneitä voittoja vastaan. Lopuksi esillä olevan kaltaisessa tilanteessa on otettava huomioon ne tytäryhtiön sijaintivaltion oikeudelliset rajoitukset, jotka koskevat muiden kuin tappiota tehneen yhtiön mahdollisuutta vähentää tappio.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* antoi ratkaisuehdotuksensa 10.1.2019.

Tuomio: *Unionin tuomioistuim* katsoi 19.6. antamassaan tuomiossa, että tappioiden rajat ylittävä vähentäminen emoyhtiössä edellyttää sitä, että konsernivähennystä hakevan emoyhtiön ja tytäryhtiön, jonka tappioita voitaisiin mahdollisesti pitää lopullisina, välissä olevat kaikki yhtiöt asuvat samassa jäsenvaltiossa. Tytäryhtiön sijaintivaltion lainsäädännöstä seuraavilla oikeudellisilla rajoituksilla ei ole ratkaisevaa merkitystä arvioitaessa sitä, ovatko

tappiot lopullisia. Jotta tappiot voidaan katsoa lopullisiksi, on emoyhtiön osoitettava, ettei sillä ole mitään mahdollisuutta varmistaa tappioiden käyttöä tytäryhtiön sijaintivaltiossa varmistamalla esimerkiksi luovutuksen kautta, että kolmas ottaa tappiot verotuksessa huomioon tulevien verovuosien aikana.

2.1.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

1. Asia C-616/17, *Blaise ym.*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Kasvinsuojeluaineasetus 1107/2009/EY – Asetuksen pätevyys – Tehoaineiden hyväksyntä – Kasvinsuojeluaineiden hyväksyntä – Ennalta varautumisen periaate

Asian käsittely: Ranskalaisen tuomioistuimen tekemän ennakkoratkaisupyyntöön tarkoituksena on selvittää, onko kasvinsuojeluaineasetus 1107/2009/EY pätevä. Kansallinen tuomioistuin epäilee sitä, onko kasvinsuojeluaineasetus ennalta varautumisen periaatteen mukainen. Tuomioistuimen epäilykset liittyvät 1) kasvinsuojeluaineen sisältämien tehoaineiden määrittämiseen, 2) ainoastaan luvanhakijan suorittamiin kasvinsuojeluaineiden testeihin, 3) kasvinsuojeluaineen sisältämien useiden tehoaineiden yhteisvaikutuksen arviointiin ja 4) kasvinsuojeluaineiden mahdollisten toksisuusvaikutusten arvioinnin suppeuteen.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (7.2.2018), ettei asetuksen pätevyyttä voida arvioida sen perusteella, onko se ennalta varautumisen periaatteen mukainen. Toissijaisesti Suomi katsoi asetuksen joka tapauksessa olevan pätevä, koska asetuksen säännökset varmistavat asianmukaisella tavalla ennalta varautumisen periaatteen noudattamisen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Sharpston katsoi 13.2.2019 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, ettei unionin tuomioistuimen käytettävissä olevan aineiston tarkastelussa ole ilmennyt mitään sellaista seikkaa, joka vaikuttaisi asetuksen 1107/2009/EY pätevyyteen. Julkisasiamies totesi, ettei asiassa osoitettu, että kasvinsuojeluaineasetusta rasittaa ilmeinen virhe, jonka vuoksi kyseisen asetuksen mukaisesti tehtävissä arvioinneissa ei oteta huomioon cocktail-vaikutusta tai että teollisuutta edustava hakija voi manipuloida toimittamiaan tietoja siten, ettei tätä vaikutusta arvioida. Edelleen kasvinsuojeluaineasetuksen säännökset, jotka koskevat teollisuutta edustavan hakijan toimittamien tietojen julkista saatavuutta, ovat yhdenmukaisia SEUT 15 artiklan 3 kohdan ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettujen yleisperiaatteiden kanssa. Asiassa ei myöskään ole osoitettu, että unionin lainsäätäjä on tehnyt ilmeisen virheen tasapainottaessaan ihmisten, eläinten ja ympäristön suojelun ja tuotteiden, jotka voivat parantaa maatalouden tuottavuutta, markkinoille saattamisen mahdollistamisen.

2. Asia C-674/17, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Susien metsästys poikkeusluvalla – Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan edellytykset – Kannanhoidollinen metsästys

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan edellytysten tulkintaa suden metsästyksen poikkeuslupaa koskevassa kansallisessa päätöksenteossa. Korkein hallinto-oikeus haluaa tietää, voidaanko poikkeuslupia kannanhoidolliseen metsästyksen myöntää luontodirektiivin kyseisen poikkeussäännöksen nojalla ja mitä seikkoja arvioinnissa voidaan ottaa huomioon. Se tiedustelee etenkin, voidaanko kannanhoidollista metsästystä perustella sillä, ettei ”muuta tyydyttävää ratkaisua” salametsästyksen estämiseksi ole ja miten ”lajien kantojen suojelun tasoa” on tällaisessa tilanteessa arvioitava.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.3.2018), että kannanhoidollista metsästystä tarkoittavia poikkeuslupia voidaan myöntää luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla; tältä osin merkityksellistä on, että poikkeuslupaharkinta perustuu valtakunnalliseen hoitosuunnitelmaan ja asetuksella säädettyyn saaliiksi saatujen eläinyksilöiden vuosittaiseen enimmäismäärään. Kannanhoidollisen metsästyksen sallimiseksi jäsenvaltion

viranomaisen tulee osoittaa, että muuta tyydyttävää ratkaisua salametsästyksen ehkäisemiseksi ei ole. Lajien kantojen suojelun tasoa koskevaa edellytystä on arvioitava lähtökohtaisesti koko jäsenvaltion alueella, minkä lisäksi aluekohtainen tarkastelu on mahdollista.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Saugmandsgaard Øe katsoi 8.5.2019 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että luontodirektiivin 92/43/ETY 16 artiklan 1 kohdan e alakohta ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio poikkeaa direktiivin 92/43 12 artiklan a alakohdassa säädetystä velvollisuudestaan kieltää direktiivin liitteessä IV olevassa a kohdassa tarkoitettujen lajien, muun muassa Canis lupuksen, yksilöiden tahallinen tappaminen, siten että se sallii suden metsästäminen salametsästyksen torjumiseksi, koiravahinkojen estämiseksi ja/tai väestön yleisen turvallisuudentunteen lisäämiseksi, kunhan jäsenvaltio osoittaa, että kaikki tämän direktiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädetty edellytykset täyttyvät.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen mukaan direktiivin 92/43 16 artiklan 1 kohtaa on siltä osin kuin siinä säädetään, että tähän säännökseen perustuva poikkeus voidaan myöntää vain, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, tulkittava siten, että jäsenvaltion on tässä tarkoituksessa yksilöitävä poikkeuksesta tehdyssä päätöksessä selvästi ja täsmällisesti tavoitteet, joihin poikkeuksella pyritään, näytettävä, että poikkeus soveltuu näiden tavoitteiden saavuttamiseen, ja osoitettava, ettei niitä pystytä saavuttamaan millään muulla ratkaisulla.

Direktiivin 16 artiklan 1 kohtaa puolestaan on siltä osin kuin siinä säädetään, että tähän säännökseen perustuva poikkeus voidaan myöntää vain, jollei se haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella, tulkittava siten,

- että se on esteenä sille, että jäsenvaltio myöntää tällaisen poikkeuksen, kun kyseisen lajin kannan suojelun tasoa on arvioitu vain poikkeuksen kohteena olevalla paikallisalueella mutta ei koko jäsenvaltion alueella tai sillä biomaantieteellisellä alueella, johon poikkeus kohdistuu kyseisen jäsenvaltion sisällä;
- ettei se ole esteenä sille, että jäsenvaltio myöntää tällaisen poikkeuksen, kun kyseisen lajin kannan suojelun taso ei ole suotuisa, kunhan poikkeuksella ei entisestään huononnetta sitä eikä estetä tämän kannan suotuisan suojelun tason ennalleen saattamista;

Julkisasiamies katsoi ratkaisuehdotuksessaan, että direktiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaan perustuva poikkeus sisältyy valtakunnalliseen hoitosuunnitelmaan ja kansalliseen lainsäädäntöön, jossa säädetään vuotuinen enimmäiskiintiö yksilöille, jotka voidaan tämän perusteella tappaa valtion alueella, takaa tämän edellytyksen noudattamisen vain, jos kiintiö vahvistetaan sen suuruiseksi, että poikkeuslupien myöntäminen kiintiön täyteen määrään saakka – kun otetaan huomioon myös direktiivin 16 artiklan 1 kohdan a–d perusteella mahdollisesti myönnetty poikkeusluvut sekä muut ihmisestä johtuvat kuolleisuuden syyt – ei haittaa näiden kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen mukaan 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaa on siltä osin kuin siinä säädetään, että tähän säännökseen perustuva poikkeus voidaan myöntää, jotta sallittaisiin tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen direktiivin liitteessä IV olevien lajien yksilöiden ottaminen kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa, tulkittava siten, että näiden viranomaisten on ennen tällaisen poikkeuksen myöntämistä näytettävä, ettei ole vaarana, että sillä on merkittävä kielteinen vaikutus kyseisen kannan suojelun tasoon. Se, ettei tällaista vaaraa ole, on varmistettava poikkeuksen kohteena olevien yksilöiden määrää koskevalla rajoituksella ja poikkeuksen valikoivuudella sellaisten yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, jotka riippuvat kannan suuruudesta, sen suojelun tasosta ja sen biologista ominaisuuksista. Nämä edellytykset on määriteltävä poikkeuksesta tehtävässä päätöksessä tarkasti. Niiden noudattamista on valvottava tiukasti.

3. Yhdistetyt asiat C-609/17 ja C-610/17, *Terveys- ja sosiaalialan neuvottelujärjestö TSN* ym.

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Vuosiloman siirtäminen työkyvyttömyyden takia – Neljän viikon vähimmäisvuosiloma – Työaikadirektiivi 2003/88/EY – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohta (oikeus palkalliseen vuosilomaan)

Asioiden käsittely: Suomen työtuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle kaksi ennakkoratkaisupyyntöä, jotka koskevat työaikadirektiivin sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan tulkintaa. Työtuomioistuin haluaa ennakkoratkaisukysymyksillään selvittää, onko työaikadirektiivi tai perusoikeuskirja esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan työntekijällä, joka on työkyvytön vuosilomansa alkaessa tai aikana, ei ole oikeutta saada siirrettyä lomaansa siltä osin kuin kyse on neljä viikkoa ylittävstä lomasta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.2.2018), että työaikadirektiivi ei ole esteenä säännöstölle, jonka mukaan työntekijällä, jonka sairaudesta johtuva työkyvyttömyys alkaa ennen vuosilomaa tai vuosiloman aikana, ei ole oikeutta saada siirrettyä vuosilomaan sisältyviä työkyvyttömyyspäiviä silloin, kun siirtämättä jättäminen ei vähennä työntekijän oikeutta neljän viikon vuosilomaan. Lisäksi *Suomi* katsoi, että perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdasta ei seuraa laajempaa oikeutta vuosilomaan kuin mitä turvataan työaikadirektiivissä, jossa konkretisoidaan vuosilomaoikeuden vähimmäistaso.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Bot katsoi 4.6.2019 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että työaikadirektiivin 7 artiklan 1 kohtaa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä pääasioissa kyseessä olevan kaltaisille kansallisille säännöstöille tai työehtosopimuksille, joista seuraa, että palkallisia vuosilomapäiviä, jotka ylittävät neljän viikon ajan, ei voida siirtää, jos ne ovat päällekkäisiä sairauslomapäivien kanssa.

4. Asia C-18/18, *Glawischnig-Piesczek*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Sähkökauppadirektiivi 2000/31/EY – Hosting-palvelun tarjoaja – Laiton toiminta – Yleinen valvontavelvollisuus

Asian käsittely: Itävaltalainen tuomioistuin (Oberster Gerichtshof) tiedustele ennakkoratkaisupyyntöllä sitä, estääkö sähkökauppadirektiivin 15 artikla asettamasta hosting-palvelun tarjoajalle velvollisuutta poistaa verkkoalustaltaan ilman erillistä yksittäistä pyyntöä sellainen laitton sisältö, joka julkaistaan samassa sanamuodossa tai vastaavassa sanamuodossa kuin sellainen sisältö, joka on jo julkaistu ja jonka sisällön laittomuus on tuomioistuinmenettelyssä arvioitu. Sähkökauppadirektiivin 15 artiklassa kielletään jäsenvaltioita asettamasta hosting-palvelun tarjoajalle yleistä velvollisuutta valvoa siirtämiään ja tallentamia tietoja tai yleistä velvoitetta pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita. Asiassa on kyse myös tällaisen velvoitteen maantieteellisestä rajaamisesta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.4.2018), että sähkökauppadirektiivin 15 artikla on esteenä määräykselle, joka velvoittaa hosting-palvelun tarjoajan ilman erillistä yksittäistä pyyntöä poistamaan alustaltaan kaiken sisällön, joka esitetään samassa sanamuodossa tai merkitykseltään vastaavassa sanamuodossa kuin jo julkaistu laittomaksi todettu sisältö. Direktiivin 15 artikla ei kuitenkaan ole esteenä kansalliseen oikeuteen perustavalle määräykselle, jolla velvoitetaan verkkoalustana toimiva hosting-palvelun tarjoaja ilman erillistä yksittäistä pyyntöä poistamaan saman käyttäjän samassa sanamuodossa alustalle uudelleen tallentama laitton sisältö kyseisen jäsenvaltion alueella.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Szpunar katsoi 4.6.2019 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että sähkökauppadirektiivin 15 artiklan 1 kohta ei ole esteenä sille, että hosting-palvelun tarjoaja velvoitetaan kieltomääräyksen yhteydessä etsimään ja tunnistamaan kaikkien tämän palvelualustan käyttäjien levittämien tietojen joukosta tiedot, jotka ovat samoja kuin kieltomääräyksen antaneen tuomioistuimen laittomaksi luokittelema tieto. Tällaisen kieltomääräyksen yhteydessä hosting-palvelun tarjoaja voidaan velvoittaa etsimään ja tunnistamaan laittomaksi luokiteltua tietoa merkitykseltään vastaavat tiedot pelkästään niiden tietojen joukosta, jotka tämän laittomaksi luokitellun tiedon julkaissut käyttäjä on levittänyt. Hosting-palvelun tarjoajalle kieltomääräyksen yhteydessä asetetun tietojen poistamisvelvollisuuden alueellisesta ulottuvuudesta ei säännellä sähkökauppadirektiivin 15 artiklan 1 kohdassa eikä mainittu säännös siten ole esteenä sille, että hosting-palvelun tarjoaja velvoitetaan poistamaan levitetty tiedot maailmanlaajuisesti.

2.1.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia C-433/18, *Aktiva Finants*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Bryssel I -asetus – Muutoksenhaku asetuksen nojalla annettuun päätökseen – Kansallinen jatkokäsittelylupamenettely – Muutoksenhakukeinot – Kontradiktorisuuden vaatimus

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus (KKO) on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka liittyy tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan nk. Bryssel I -asetuksen tulkintaan. Ennakkoratkaisupyyntö taustalla on tilanne, jossa Helsingin käräjäoikeus on Aktiva Finants -nimisen virolaisen yhtiön hakemuksesta julistanut Virossa annetun tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi suomalaista vastaajaa vastaan Suomessa. Vastaaja on valittanut päätöksestä Helsingin hovioikeuteen, joka ei kuitenkaan myöntänyt tälle asiassa jatkokäsittelylupaa, mistä vastaaja on valittanut KKO:een. KKO haluaa ennakkoratkaisupyyntönsä selvittää, onko jatkokäsittelylupamenettelyn sisältävä kansallinen muutoksenhakujärjestelmä yhteensopiva Bryssel I -asetuksen kummallekin asianosaiselle taattavia muutoksenhakukeinoja sekä menettelyn kontradiktorisuutta eli vastavuoroisuutta koskevien vaatimusten kanssa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.10.2018) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (15.5.2019), että jatkokäsittelylupamenettelyn sisältävä kansallinen muutoksenhakujärjestelmä täyttää Bryssel I -asetuksessa muutoksenhakuoikeudelle asetetut vaatimukset. Jatkokäsittelylupamenettely hovioikeudessa ei vaikuta osapuolten oikeuteen hakea muutosta käräjäoikeuden antamaan ratkaisuun, ja sen on katsottava täyttävän kontradiktorisuuden vaatimukset, koska menettely ei vaaranna valittajan vastapuolen puolustautumisoikeuksia missään tilanteessa.

2. C-578/18, *Energiavirasto*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Sähkömarkkinadirektiivin 2009/72/EY 37 artikla – jakeluverkonhaltijan kuluttaja-asiakas – kansallisen sääntelyviranomaisen päätös – asianosaisasema – oikeus hakea muutosta

Asian käsittely: Korkeimman hallinto-oikeuden tekemä ennakkoratkaisupyyntö liittyy tilanteeseen, jossa sähkön jakeluverkonhaltijan kuluttaja-asiakas on tehnyt Energiavirastolle tutkintapyyntö jakeluverkonhaltijan käyttämistä laskutustavoista. Energiavirasto on tutkintapyyntönsä johdosta tutkinut jakeluverkonhaltijan laskutustapojen lainmukaisuuden. Korkeimman hallinto-oikeuden tekemän ennakkoratkaisupyyntönsä tarkoituksena on selvittää, onko kuluttaja-asiakas katsottava sähkömarkkinadirektiivin 37 artiklan 17 kohdassa tarkoitetuksi osapuoleksi, jonka on voitava hakea muutosta Energiaviraston kyseisen valvontamenettelyn päätteeksi antamaan ratkaisuun. Lisäksi korkein hallinto-oikeus tiedustelee, voiko pääasian muutoksenhakijan kaltaisessa asemassa olevalla kuluttaja-asiakkaalla olla jollain muulla unionin oikeudesta seuraavalla perusteella oikeus osallistua asian käsittelyyn Energiavirastossa tai saada asiansa käsitellyksi kansallisessa tuomioistuimessa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (20.12.2018) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (19.6.2019), ettei kuluttaja-asiakas ole sähkömarkkinadirektiivin 37 artiklan 17 kohdassa tarkoitettu osapuoli ja ettei unionin oikeudesta muutoinkaan seuraa, että pääasian muutoksenhakijan kaltaisessa asemassa olevalla kuluttaja-asiakkaalla olisi oikeus osallistua asian käsittelyyn Energiaviranomaisessa tai oikeutta saada asiaansa käsitellyksi kansallisessa tuomioistuimessa. Tehdessään tutkintapyyntönsä Energiavirastolle kuluttaja-asiakas toimii ainoastaan ilmiintajan roolissa eikä kuluttaja-asiakas ole asianosainen Energiaviraston kyseisen tutkintapyyntönsä perusteella käynnistämässä mahdollisessa valvontamenettelyssä. Kuluttaja-asiakas voi saattaa asiansa kuluttajaviranomaisten käsiteltäväksi sekä tilanteesta riippuen myös nostaa kanteen yleisessä tuomioistuimessa.

3. Yhdistetyt asiat C-682/18 ja C-683/18, *Youtube ym.*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Tietoyhteiskuntadirektiivi 2001/29/EY – Tekijänoikeudella suojatun aineiston välittäminen – Tuomioistuinmääräys tekijänoikeutta loukkaavan sisällön poistamiseksi – Sähkökauppadirektiivi 2000/31/EY – Vastuuvapausäännökset

Asian käsittely: Saksan liittovaltion ylimmän tuomioistuimen (Bundesgerichtshof) esittämän ennakkoratkaisupyyntöön tarkoituksena on pääasiallisesti selvittää, onko Internetissä toimivan videopalvelualustan tai Share-hosting-palvelun pelkkä ylläpito tietoyhteiskuntadirektiivin 3 artiklassa tarkoitettua tekijänoikeudella suojattujen teosten välittämistä yleisön saataville. Lisäksi kyse on siitä, voivatko kyseisten palvelujen ylläpitäjät joka tapauksessa vedota sähkökauppadirektiivin 14 artiklan vastuuvapaussäännökseen, jonka mukaisesti palveluntarjoajat eivät voi olla vastuussa niiden palvelimille ladatusta (laittomasta) aineistoista. Edelleen kyse on siitä, millä edellytyksillä kansallinen tuomioistuin voi määrätä kyseiset palvelun tarjoajat estämään yleisön pääsyn sellaiseen tekijänoikeuksia loukkaavaan sisältöön, joka on ladattu niiden palveluihin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (1.3.2019), että pääasioiden kaltaisten palvelujen ylläpito ei ole tekijänoikeudella suojatun aineiston välittämistä yleisölle ja että kyseisten palvelujen ylläpitäjät voivat vedota sähkökauppadirektiivin 14 artiklassa tarkoitettuihin vastuuvapaussäännöksiin. Kansallinen tuomioistuin voi määrätä palvelun ylläpitäjän poistamaan alustaltaan laitonta sisältöä vasta, kun sillä on tieto konkreettisesta laittomasta toiminnasta tai tiedoista ja kun palvelun tarjoaja ei ole viipymättä toiminut poistaakseen alustaltaan kyseistä laitonta sisältöä.

4. C-746/18, *Prokuratuur*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 2002/58/EY - Euroopan unionin perusoikeuskirja - Yksityiselämän suoja - Viranomaisen oikeus tiedonsaantiin rikosasioissa - Puuttuminen perusoikeuksiin – Telepakkokeinot - Suhteellisuusperiaate

Asian käsittely: Viron ylimmän tuomioistuimen (Riigikohus) ennakkoratkaisupyyntöön tarkoituksena on pääasiallisesti selvittää se, onko sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 15 artiklan 1 kohtaa tulkittava yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan kanssa siten, että rikosprosessissa viranomaisen oikeus saada tietoa rikoksesta epäillyn sähköisestä viestinnästä on rajoitettu vain vakavien rikosten selvittämiseen riippumatta ajanjaksosta, jolta tallennettuja tietoja on mahdollisuus saada tai riippumatta siitä, mitä eri tiedon lajeja tietopyyntö koskee.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (1.4.2019), että direktiivin 15 artiklan 1 kohta, kun se luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan kanssa, on esteenä kansalliselle sääntelylle, joka mahdollistaa rikosprosessissa viranomaisen oikeuden saada tietoja syytetyn puheluiden ja viestien lähettämisestä, kestosta, tavasta, lähettäjän ja vastaanottajan henkilöllisyydestä sekä sijainneista sellaisten rikosten, jotka eivät asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan ole vakavia, ehkäisemiseksi, tutkimiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkinnan varmistamiseksi. Tässä yhteydessä merkitystä ei ole sillä, miltä ajalta ja missä laajuudessa kansallisilla viranomaisilla on mahdollisuus saada edellä mainittuja tietoja.

5. C-772/18, *Yhtiö A*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Tavaramerkkidirektiivin 2008/95/EY 5 artikla – Tavaramerkin loukkaus – Elinkeino-toiminnassa käyttämisen käsite – Taloudellinen hyöty – Yksityinen henkilö

Asian käsittely: Korkeimman oikeuden esittämässä ennakkoratkaisupyyntöä on kyse tavaramerkkidirektiivin tulkinnasta ja erityisesti siitä, onko väärennettyjen tavaroiden maahantuontiin ja varastointiin osallistunut yksityishenkilö syyllistynyt tavaramerkin loukkaamiseen. Pyyntö koskee ensinnäkin niitä kriteerejä, joiden nojalla arvioidaan, onko kyse tavaramerkkidirektiivissä tarkoitettusta elinkeinotoiminnasta. Lisäksi korkein oikeus kysyy, onko asiassa kyse tavaramerkkidirektiivissä tarkoitettusta maahantuonnista ja varastoinnista liikkeelle laskemista varten.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.5.2019), että arvioitaessa tavaramerkkidirektiivin tarkoittamalla tavalla sitä, onko kyse elinkeinotoiminnasta, merkitystä on toiminnasta saatavan hyödyn määrällä, toiminnan laajuudella ja toistuvuudella sekä muilla ominaispiirteillä. Kriteerin täyttyminen edellyttää, että henkilö käyttää tavaramerkkiä omassa elinkeinotoiminnassaan. Ennakkoratkaisupyyntöä esitettyjen tosiseikkojen valossa asiassa

näyttää olevan kyse tavaramerkkidirektiivissä tarkoitusta maahantuonnista ja varastoinnista liikkeelle laskemista varten.

6. C-787/18, *Sögarð Fastigheter*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Arvonlisäverotus – Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Kiinteistönluovutus – Verollisen käytön päättymisen – Vähennetyn veron oikaiseminen

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen (Högsta förvaltningsdomstolen) tekemä ennakkoratkaisupyyntö koskee arvonlisäveron vähennyksen oikaisemista kiinteistön luovutuksen yhteydessä. Kyse on sen henkilön määrittämisestä, joka on vastuussa arvonlisäveron vähennyksen oikaisemisesta tilanteessa, jossa kiinteistön myyjä ei ole oikaissut ostoihin sisältyvän veron vähennystä, koska ostajan on ollut tarkoitus käyttää kiinteistöä verolliseen toimintaan, mutta ostaja on myöhemmin myynyt kiinteistön edelleen toimijalle, joka ei enää käytä kiinteistöä verolliseen toimintaan.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (12.4.2019), että mikäli kiinteistön myyjä ei ole oikaissut ostoihin sisältyvän veron vähennystä, koska ostajan on tarkoitus käyttää kiinteistöä yksinomaan sellaisissa liiketoimissa, joiden osalta arvonlisävero saadaan vähentää, arvonlisäverodirektiivi ei ole esteenä sille, että ostaja velvoitetaan oikaisemaan vähennys oikaisukauden kuluessa myöhempänä ajankohtana, jona ostaja puolestaan luovuttaa kiinteistön taholle, jonka ei ole tarkoitus käyttää kiinteistöä tällaisissa liiketoimissa.

7. C-832/18, *Finnair*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Asetus 261/2004 – Lennon peruuttaminen – Vakiokorvaus – Tekninen vika – Poikkeuksellinen olosuhde

Asian käsittely: Helsingin hovioikeuden tekemä ennakkoratkaisupyyntö liittyy tilanteeseen, jossa lentomatkustajien aikataulunmukainen lento oli peruutettu ja jotka oli siirretty uudelle lennolle. Uusi lento, jolle matkustajat siirrettiin, viivästyi aikataulunmukaisesta lähtöajastaan koneessa ilmenneen teknisen vian vuoksi. Viivästymisen vuoksi matkustajat saapuivat lopulliseen määräpaikkaansa yli kolme tuntia aikataulunmukaista saapumisaikaa myöhemmin. Tekninen vika johtui siitä, että eräässä koneen osassa oli piilevä suunnittelu- tai valmistusvirhe, josta lentoliikenteenharjoittaja oli tietoinen. Kyseinen osa on ns. ”on condition” -osa, joka vaihdetaan uuteen vasta sen vikaantuessa. Helsingin hovioikeus pyrkii ennakkoratkaisupyyntönsä selvittämään, onko kyseisillä lentomatkustajilla oikeus asetuksessa 261/2004 vahvistettuun vakiokorvaukseen myös jälkimmäisen lennon viivästymisen osalta. Matkustajat ovat saaneet vakiokorvauksen ensimmäisen lennon peruutuksen osalta. Lisäksi kysymys on siitä, voiko lentoliikenteen harjoittaja vedota asiassa poikkeuksellisen olosuhteen olemassaoloon.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.4.2019), että pääasian kaltaisissa olosuhteissa lentomatkustajalla on oikeus korvaukseen molempien lentojen osalta. Pääasian kaltaisissa olosuhteissa lentoliikenteen harjoittaja ei myöskään voi vedota poikkeuksellisen olosuhteen olemassaoloon, sillä lentokoneen vioittuminen lentoliikenteen harjoittajan tiedossa olevan suunnittelu- tai valmistusvirheen takia on lentoliikenteen harjoittajan tosiasiallisesti hallittavissa eikä sen ilmeneminen näin ollen ole asetuksessa 261/2004 tarkoitettu poikkeuksellinen olosuhde. Toissijaisesti *Suomi* katsoi, että mikäli pääasiassa katsottaisiin lennon pitkäaikaisen viivästymisen johtuneen poikkeuksellisista olosuhteista, on lentoliikenteen harjoittajan vielä osoitettava, että se on hyödyntänyt kaiken käytettävissään olevan henkilökunnan ja kaluston sekä taloudelliset keinot välttääkseen sen, että ohjainservon vikaantuminen johtaa lennon pitkäaikaiseen viivästymiseen.

8. C-30/19, *Braathens Regional Aviation*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Syrjintädirektiivi 2000/43/EY – Seuraamukset – Korvaus – Oikeudenkäyntineuottely

Asian käsittely: Ruotsin Högsta domstolenin ennakkoratkaisupyyntö liittyy oikeudenkäyntiin, jossa lentokoneen matkustaja vaatii lentoyhtiöltä Ruotsin yhdenvertaisuuslain mukaista korvausta lentoyhtiön häneen kohdistaman

syrijinnän vuoksi. Yhtiö on oikeudenkäynnissä myöntänyt korvausvaatimuksen oikeaksi ja todennut samalla, ettei se tunnusta menettelleensä syrjivästi. Ennakkoratkaisupyyntöä tiedustellaan, edellyttääkö syrjintädirektiivin 15 artikla, että esillä olevan kaltaisissa oikeudenkäynneissä tutkitaan asianosaisen vaatimuksesta aina se, onko syrjintää tapahtunut, vai voiko kansallinen tuomioistuin ratkaista asian vastaajan myöntämisen perusteella.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (2.5.2019), että direktiivin 15 artiklaa tulee tulkita siten, että se ei edellytä kansallisia tuomioistuimia kaikissa tapauksissa tutkimaan syrjintäkiellon loukkauksen johdosta nostettua korvauskannetta myös aineellisesti.

9. Yhdistetyt asiat C-807/18 ja C-39/19, *Telenor Magyarország* ym.

Ennakkoratkaisupyyntö**n kohde:** Sähköisen viestinnän sisämarkkina-asetuksen (EU) 2015/2120 3 artikla – Avoimen internetyhteyden turvaaminen – Kielletyn liikenteen hallinta-toimenpiteen arviointi – Yhdenvertainen kohdeltu

Asian käsittely: Unkarilaisen tuomioistuimen (Fővárosi Törvényszék) esittämät kaksi ennakkoratkaisupyyntöä koskevat televiestintäpalveluntarjoajan loppukäyttäjille tarjoamia tietoliikennepaketteja, joilla loppukäyttäjä saa käyttää tiettyjä sovelluksia rajoituksetta ja saa lisäksi käyttöönsä tietyn datamäärän, jonka ylittyessä muun sisällyksen käytöstä aiheutuu lisämaksuja ja tietoliikennettä rajoitetaan. Kansallinen viestintäviranomainen on katsonut tietoliikennepaketit sähköisen viestinnän sisämarkkina-asetuksen 3 artiklan 3 kohdan vastaisiksi liikenteen hallintatoimenpiteiksi. Ennakkoratkaisupyyntöä esittänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko asiaa arvioitava asetuksen avoimen internetyhteyden turvaamista koskevan 3 artiklan 2 vai 3 kohdan perusteella, voivatko palveluntarjoajan liikenteen hallintatoimenpiteet olla sallittuja sopimusvapauden perusteella ja edellyttääkö 3 artiklan rikkomisen toteaminen aina sääntelyviranomaisen markkina- ja muiden vaikutusten arviointia.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (22.5.2019), että tapauksessa kyseessä olevan kaltaisiin sopimuskäytäntöihin kuuluvia liikenteen hallintatoimia tulee arvioida asetuksen 3 artiklan 3 kohdan perusteella. Kohdan säännöksistä ei ole mahdollista poiketa operaattorin ja loppukäyttäjän välisellä sopimuksella. Kohdan rikkomisen toteaminen ei edellytä toimenpiteen markkina- ja muiden vaikutusten arviointia.

2.2 SUOMEA VASTAAN NOSTETUT KANTEET

Tämä jakso koskee SEUT 258 artiklaan perustuvia, jäsenyyssvelvoitteiden laiminlyöntiä koskevia rikkomuskanteita, jotka komissio on nostanut Suomea vastaan.

Euroopan komissio voi **SEUT 258 artiklan** perusteella nostaa jäsenvaltiota vastaan jäsenyyssvelvoitteiden laiminlyöntiä koskevan **rikkomuskanteen** unionin tuomioistuinmessä, jos se katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille unionin oikeuden mukaan kuuluvan velvollisuuden. Kanteen nostamista edeltävät aina komission jäsenvaltiolle antama virallinen huomautus ja perusteltu lausunto.

2.2.1 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia C-317/19, *komissio vastaan Suomi*

Kanteen kohde: Lintudirektiivin 2009/147/EY 7 ja 9 artikla – haahkakoiraidan kevätmetstäys Ahvenmaan maakunnassa

Asian käsittely: Komissio katsoi kanteessaan, että myöntämällä toistuvasti lupia haahkakoiraiden kevätmetstykseen Ahvenanmaan maakunnassa vuodesta 2011 Suomi on jättänyt täyttämättä luonnonvaraisten lintujen suojelusta 30.11.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY 7 artiklan 4 kohdan ja 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaiset velvollisuutensa.

Valtioneuvoston ja maakunnan hallituksen välillä on sovittu, että maakunnalle tarjotaan mahdollisuus itsenäisesti puolustaa kyseistä järjestelmää EU-tuomioistuimessa sekä mahdollisuus käyttää haluamaansa oikeudenkäyntiasiamiestä EU-tuomioistuimessa.

Ulkoministeri Timo Soini valtuutti 26.3.2019 asianajaja Michael Bouckaartin (asianajotoimisto Stibbe, Bryssel) maakunnan hallituksen nimeämänä asiamiehenä toimimaan Suomen hallituksen asiamiehenä tässä asiassa.

Suomi kiisti vastineessaan (23.5.2019) komission väitteet. Vastineessa kiistettiin komission väite siitä, ettei haahkakoiraita voida metsästää kestäväällä tavalla. Kannan vähentymisestä huolimatta metsästys on edelleen mahdollista sallia rajoitetusti, mitä tieteelliset tosiseikat tukevat. Vastineessa kiistettiin myös komission väite, jonka mukaan lintujen ”pieni määrä” on määritetty virheellisesti sekä tuotiin esiin tosiseikat, joihin Ahvenanmaan laskentamalli ”pienestä määrästä” perustuu. Kyseinen laskentamalli on direktiivin 9 artiklan mukainen. Suomen vastineessa vastattiin myös komission muihin väitteisiin.

2.3 VÄLIINTULOT

Tässä jaksossa esitellään ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetut suorat kanteet, joissa Suomi on väliintulijana asettunut tukemaan toista asian osapuolista. Näihin kuuluu sekä muita jäsenvaltioita vastaan nostettuja rikkomuskanteita, että unionin säädöksiä koskevia kumoamiskanteita. Jaksossa 2.3.1 käsitellään ne asiat, joissa on kertomuskautena annettu tuomio, jaksossa 2.3.2. ne asiat, joissa julkisasiamies on antanut kertomuskaudella ratkaisuehdotuksensa ja jaksossa 2.3.3 esitellään ne asiat, joissa Suomi on tehnyt kirjallisia tai suullisia huomautuksia kertomuskaudella.

Jäsenvaltio voi aina tehdä **väliintulon** unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa suorassa kanneasiassa. Jäsenvaltio voi tehdä väliintulon esimerkiksi komission toista jäsenvaltiota vastaan käynnistämässä SEUT 258 artiklan mukaisessa kanneasiassa tai jäsenvaltion tai yksityisen tahon komissiota vastaan nostamassa SEUT 263 artiklan mukaisessa kumoamiskanteessa. Myös valitusasioissa on mahdollista tehdä väliintulo. Jäsenvaltion tulee väliintulollaan aina tukea jotakin asian osapuolista.

2.3.1 Tuomiot ja määräykset

1. Asia T-837/16, *Ruotsi vastaan komissio*

Kanteen kohde: REACH-asetus (EY) N:o 1907/2006 – Lyijysulfaattikromaatti, keltainen, ja lyijykromaattimolybdaattisulfaatti, punainen – Lupa tietyille käyttötarkoituksille – Komission päätöksen kumoaminen

Asian käsittely: Ruotsi on nostanut kanteen, jolla se vaatii unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan komission 7.9.2016 tekemän täytäntöönpanopäätöksen, jolla komissio myönsi luvan lyijysulfaattikromaatin, keltainen, ja lyijykromaattimolybdaattisulfaatin, punainen, tietyille käyttötarkoituksille. Ruotsi katsoo, että luvan myöntäminen oli vastoin REACH-asetuksen tavoitetta, jonka mukaan erityistä huolta aiheuttavat aineet tulee korvata asenteittain vaihtoehtoisilla aineilla tai tekniikoilla, jos nämä ovat taloudellisesti ja teknisesti toteuttamiskelpoisia.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (5.10.2017) ja asian suullisessa käsittelyssä (27.9.2018) Ruotsia ja katsoi, että luvan myöntämisedellytykset eivät olleet täyttyneet, minkä vuoksi komission päätös on kumottava. Kyseessä olevien aineiden käyttö on lähtökohtaisesti kielletty eikä hakija ollut näyttänyt lyijykromaattien käytön olevan välttämätöntä haettujen käyttötarkoitusten osalta. Sen vuoksi komission olisi tullut käytettävissä olevien tietojen pohjalta hylätä hakemus.

Tuomio: Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi kanteen 7.3.2019 antamallaan tuomiolla ja kumosi komission täytäntöönpanopäätöksen.

2. Asia T-229/17, *Saksa vastaan komissio*

Kanteen kohde: Rakennustuoteasetus (EU) N:o 305/2011 – Komission päätös koskien harmonisoitujen tuotestandardien EN 14342:2013 ja EN 14904:2006 julkaisemista – Jäsenvaltioilta evätty oikeus säätää siitä, mistä standardissa ei mainita – Komission päätöksen kumoaminen

Asian käsittely: Saksa on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa komissiota vastaan kanteen, jolla se vaatii kumoamaan komission 25.1.2017 tekemät päätökset kahden harmonisoidun tuotestandardin julkaisemisesta EU:n virallisessa lehdessä. Kyseiset tuotestandardit eivät sisällä suoritustason arviointia sisäilmaan haihtuvien orgaanisten yhdisteiden osalta. Saksa katsoo, että komission päätöksestä johtuva kieltö, jonka mukaan jäsenvaltiot eivät voi asettaa minkäänlaisia vaatimuksia näiden yhdisteiden osalta, vaarantaa rakennuskohteen terveellisyyttä ja käyttöturvallisuutta koskevien tavoitteiden saavuttamisen.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (13.10.2017) ja asian suullisessa käsittelyssä (18.9.2018) Saksaa ja katsoi, että jos harmonisoitu tuotestandardi ei kata sellaisen ominaisuuden arviointikriteerejä, joka on välttämätön rakenuskohteen perusvaatimusten täyttämiseksi, jäsenvaltion tulee voida soveltaa kansallisesti määriteltyä testimenetelmää ja vaatimuksia.

Tuomio: *Unionin yleinen tuomioistuin* hylkäsi kanteen 10.4.2019 antamallaan tuomiolla.

2.3.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

Kertomuskaudella ei ole annettu julkisasiamiesten ratkaisuehdotuksia asioissa, joissa *Suomi* on väliintulijana.

2.3.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. C-761/18 P, *Leino-Sandberg v. parlamentti*

Kanteen kohde: Asiakirjajulkisuus – Asetus (EY) N:o 1049/2001 – Asiakirjan julkaiseminen kanteen nostamisen jälkeen – Oikeussuojan tarpeen säilyminen

Asian käsittely: Päivi Leino-Sandberg on tehnyt valituksen unionin yleisen tuomioistuimen antamasta määräyksestä Euroopan parlamentin asiakirjapyyntöä koskevan päätöksen julkisuutta koskevassa asiassa T-421/17, *Leino-Sandberg v. parlamentti*. Unionin yleinen tuomioistuimen määräyksen mukaan asiassa ei enää ollut aihetta lausunnon antamiseen, kun henkilö, jolle parlamentin päätös oli osoitettu, oli tuonut päätöksen julkisuuteen. Leino-Sandberg vaatii unionin tuomioistuinta kumoamaan määräyksen ja palauttamaan asian unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (27.6.2019) Leino-Sandbergin vaatimusta määräyksen kumoamisesta ja asian palauttamista unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. *Suomi* katsoi, että asiakirjan lataaminen verkkoon kolmannen henkilön toimesta ei vastaa sitä, että toimitellaan luovuttaa asiakirjan yleisön tutustuttavaksi avoimuusasetuksen mukaisen pyynnön perusteella ja lisäksi valittajalla on säilynyt joka tapauksessa asiassa intressi unionin tuomioistuimen asiassa C-57/16 P, *ClientEarth*, antaman tuomion mukaisilla perusteilla.

2. C-813/18 P, *Deza, a.s. v. komissio*

Valituksen kohde: Aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta annettu asetus (EY) N:o 1272/2008 – Antrakini – Luokitus syöpää aiheuttavaksi aineeksi vaarakategoriaan 1B – komission päätöksen kumoaminen

Asian käsittely: Deza on tehnyt valituksen unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta asiassa T-400/17, *Deza vastaan komissio*, jolla yleinen tuomioistuin hylkäsi Dezan nostaman kanteen, jossa vaadittiin kumoamaan komission antama asetus (EU) N:o 2017/776 siltä osin kuin siinä luokitellaan antrakini syöpävaarallisten aineiden kategoriaan 1B. Komission riidanalainen asetus koski aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008 mukaista luokitusta. Deza katsoo valituksessaan, että komission päätöksen perusteena olevassa tutkimuksessa käytetty antrakini sisälsi epäpuhtauksia, joita valittajan itsensä käyttämässä antrakininissa ei ole, ja että tutkimus on muutoinkin ollut epäluotettava.

Koska *Suomi* esiintyi asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa, Suomella oli oikeus antaa asiassa vastine. *Suomi* vaati vastineessaan (18.3.2019) ensinnä, että valitusta ei tule ottaa tutkittavaksi muun muassa siksi, että valitus koskee yhtäältä tosiasioiden arviointia, jota ei voida saattaa valituksella unionin tuomioistuimen tutkittavaksi. Toissijaisesti *Suomi* vaati valituksen hylkäämistä perusteettomana. Luokittelu on tehty asetuksen (EY) N:o 1272/2008 mukaisesti eikä valittaja ole osoittanut, että luokittelun perustana oleva tieteellinen tutkimus ei olisi luotettava.

3. C-389/19 P, *Euroopan komissio vastaan Ruotsi*

Valituksen kohde: REACH-asetus (EY) N:o 1907/2006 – komission päätöksen kumoaminen – lupa lyijykromaattien käyttöön – erityistä huolta aiheuttavat aineet – korvattavuus

Asian käsittely: Komissio on tehnyt valituksen unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta asiassa T-837/16, *Ruotsi vastaan komissio*, jolla yleinen tuomioistuin hyväksyi kanteen ja kumosi komission 7.9.2016 tekemän täytäntöönpanopäätöksen C(2016) 5644². Kumotussa päätöksessä komissio oli myöntänyt luvan lyijysulfaattikromaatin, kelmainen, ja lyijykromaattimolybdaattisulfaatin, punainen, useille käyttötarkoituksille. Komissio katsoo valituksessaan, että hakija on osoittanut, että lyijykromaateille ei ole taloudellisesti ja teknisesti korvaavia vaihtoehtoja, ja että komissio on riidanalaisessa päätöksessään rajoittanut käyttöluvan vain välttämättömiin tarkoituksiin. Lisäksi yleinen tuomioistuin arvioi väärin komissiolle kuuluvaa harkintavaltaa.

Koska *Suomi* esiintyi asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa, Suomella oli oikeus antaa asiassa vastine. Suomi vaati vastineessaan (6.8.2019) valituksen hylkäämistä perusteettomana. Suomi katsoi, että riidanalaisessa päätöksessä myönnettiin lupia sellaisiin käyttötarkoituksiin, joiden osalta voitiin selvästi käyttää korvaavia vaihtoehtoja, vaikka värin intensiteetti ei olisikaan täysin sama kuin lyijykromaatteja sisältävillä maaleilla. Komission olisi tullut sen vuoksi näytön puuttuessa jättää lupa myöntämättä eikä jättää käyttötarkoitusten välttämättömyden arviointia aineen loppukäyttäjien harkinnan varaan.

4. *Asiat C-597/18 P, Neuvosto vastaan Chrysostomides ym., ja C-598/18 P, Neuvosto vastaan Bourdouvali ym.*

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen asioissa T-680/13 ja T-786/14 antamat tuomiot – Neuvoston päätös Kyprokselle osoitetuista erityistoimista rahoitusvakauden ja kestäväen kasvun palauttamiseksi 2013/236/EU – Kyproksen pankkisektorin uudelleenjärjestely – Tallettajien ja osakkeenomistajien kärsimät tappiot – Euroopan unionin vahingonkorvausvastuu – Euroryhmä

Asian käsittely: Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi 13.7.2018 antamillaan tuomioilla *Chrysostomidesin, Bourdouvalin ym. vahingonkorvausvaatimukset*, jotka oli nostettu neuvostoa, komissiota, Euroopan keskuspankkia, euroryhmää ja Euroopan unionia vastaan. Kantajat vaativat vahingonkorvausta sillä perusteella, että kyseiset elimet olisivat vastuussa kantajien kärsimistä taloudellisista tappioista, jotka aiheutuivat Kyproksen pankkisektorin uudelleenjärjestelystä vuonna 2013. Vaikka kanteet hylättiin, neuvosto teki tuomioista valituksen siltä osin kuin yleinen tuomioistuin otti kanteet tutkittavakseen euroryhmän osalta. Tältä osin kyse on pääasiallisesti siitä, voidaanko euroryhmää pitää SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuna unionin toimielimenä.

Suomi tuki väliintulokirjelmissään (1.4.2019) neuvostoa ja vaati valitusten hyväksymistä. Suomi katsoi, että euroryhmä ei ole perussopimuksilla perustettu toimielin, elin, laitos tai virasto, jonka toimet voisivat perustaa SEUT 340 artiklassa tarkoitetun unionin sopimuksen ulkopuolisen vahingonkorvausvastuun. Vaikka euroryhmän asema tunnustetaankin perussopimuksissa, SEUT 137 artiklan ja euroryhmästä tehdyn pöytäkirjan sanamuodosta ilmenee, että euroryhmän osalta on kysymys niiden jäsenvaltioiden ministereiden välisestä kokouksesta, joiden rahayksikkö on euro. Euroryhmän toimissa on siten kysymys näiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien toteuttamista toimista.

5. *Asiat C-603/18 P, K. Chrysostomides & Co. ym. vastaan neuvosto, ja C-604/18 P, Bourdouvali ym. vastaan neuvosto*

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen asioissa T-680/13 ja T-786/14 antamat tuomiot – Neuvoston päätös Kyprokselle osoitetuista erityistoimista rahoitusvakauden ja kestäväen kasvun palauttamiseksi 2013/236/EU – Kyproksen pankkisektorin uudelleenjärjestely – Tallettajien ja osakkeenomistajien kärsimät tappiot – Euroopan unionin vahingonkorvausvastuu – Euroryhmä

² EUVL C 337, 14.9.2016, s. 3.

Asian käsittely: Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi 13.7.2018 antamillaan tuomioilla Chrysostomidesin, Bourdouvalin ym. vahingonkorvausvaatimukset, jotka oli nostettu neuvostoa, komissiota, Euroopan keskuspankkia, euroryhmää ja Euroopan unionia vastaan. Kantajat vaativat vahingonkorvausta sillä perusteella, että kyseiset elimet olisivat vastuussa kantajien kärsimistä taloudellisista tappioista, jotka aiheutuivat Kyproksen pankkisektorin uudelleenjärjestelyistä vuonna 2013. Chrysostomides ym. ovat valittaneet tuomioista unionin tuomioistuihin (asiat C-603/18 P ja C-604/18 P).

Suomi tuki väliintulokirjelmissään (1.4.2019) neuvostoa ja vaati valitusten hylkäämistä. Suomi katsoi, että neuvoston roolina ei ollut päättää toimenpiteiden sisällöstä, vaan niistä neuvoteltiin yhteisymmärrysasiakirjassa, jonka sisällön Kypros on itse hyväksynyt. Neuvoston päätöksen tarkoituksena oli todentaa yhteisymmärrysasiakirjassa sovittujen linjausten koherenssi unionin talouspolitiikan koordinaation kanssa. Sovittujen toimenpiteiden hallinnoinnissa neuvostolla ei ollut tosiasiallista roolia. Valittajille aiheutunut taloudellinen vahinko olisi aiheutunut joka tapauksessa ja täysin riippumatta neuvoston päätöksen tekemisestä.

2.4 LAUSUNTOPYYNNÖT

Tässä jaksossa esitellään SEUT 218 artiklan 11 kohtaan perustuvat, unionin tuomioistuimelle esitetyt suunnitellun kansainvälisen sopimuksen unionin oikeuden mukaisuutta koskevat lausuntopyynnöt.

SEUT 218 artiklan 11 kohdan mukaan Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio tai jäsenvaltio voi pyytää unionin tuomioistuimen **lausunnon** siitä, onko suunniteltu kansainvälinen sopimus sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa. Jos lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus ei voi tulla voimaan, ellei sitä ole muutettu tai perussopimuksia tarkistettu.

2.4.1 Tuomiot ja määräykset

1. Lausuntopyyntö 1/17, *CETA-sopimus*

Lausuntopyynnön kohde: SEUT 218 artiklan 11 kohta – Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus (CETA) – Sijoittajien ja valtioiden välisten sijoitusriitojen ratkaiseminen – Unionin tuomioistuimen toimivalta – Yhteensopivuus perusoikeuskirjan eri määräysten sekä unionin oikeuden tehokkuusvaatimuksen kanssa

Asian käsittely: Belgian kuningaskunta esitti 7.9.2017 unionin tuomioistuimelle lausuntopyynnön, jossa se tiedusteli CETA-sopimuksella perustettavan sijoitustuomioistuinjärjestelmän yhteensopivuutta unionin perussopimusten kanssa, mukaan lukien perusoikeudet, kanssa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.1.2018) ja asiassa 26.6.2018 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, ettei CETA loukkaa unionin tuomioistuimen toimivaltaa tulkita lopullisesti unionin oikeutta eikä sijoitustuomioistuinjärjestelmän mukaisella tuomioistuimella ole toimivaltaa lausua unionin ja sen jäsenvaltioiden välisestä toimivallanjaosta ja ettei CETA tästä syystä ole ristiriidassa unionin tuomioistuimen toimivaltuuksien ja unionin oikeusjärjestyksen itsenäisyyden kanssa. Suomen mukaan sijoitustuomioistuinjärjestelmän ominaispiirteet eivät myöskään ole ristiriidassa yhdenvertaisen kohtelun yleisen periaatteen (perusoikeuskirjan 20 ja 21 artikla) eivätkä unionin oikeuden tehokkuusvaatimuksen kanssa. Lopuksi Suomi katsoi, että sijoitustuomioistuinjärjestelmä turvaa asianmukaisella tavalla perusoikeuskirjan 47 artiklan vaatimukset, jotka koskevat oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi sekä oikeutta riippumattomaan ja puolueettomaan tuomioistuimeen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Bot katsoi 29.1.2019 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että CETA:n kahdeksannen luvun F jakso, jossa perustetaan sijoittajien ja valtioiden välisten sijoitusriitojen ratkaisujärjestelmä, on yhteensopiva Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan kanssa.

Lausunto: Unionin tuomioistuin katsoi 30.4.2019 antamassaan lausunnossa, että CETA:n kahdeksannen luvun F jakso sopii yhteen unionin primaarioikeuden kanssa.

3 RIKKOMUSMENETTELYT

Seuraavassa esitellään ne SEUT 258 artiklaan perustuvat Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämät rikkomusmenettelyt, joissa kertomuskauden aikana on vastattu komission antamaan viralliseen huomautukseen (3.1 jakso) tai perusteltuun lausuntoon (3.2 jakso) tai joissa komission virallinen huomautus tai perusteltu lausunto on saapunut kertomuskauden aikana. Kertomuskaudella ei ole vastattu komission SEUT 260 artiklan 2 kohdan perusteella käynnistämiin SEUT 258 artiklassa tarkoitetussa asiassa annetun tuomion puutteellista täytäntöönpanoa koskeviin rikkomusmenettelyihin.

Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä³ koskevilla virallisissa huomautuksissa (3.1.1 jakso) ja perustelluissa lausunnoissa (3.2.2 jakso) komissio viittaa lainsäätämisjärjestystä noudattaen annettujen direktiivien osalta mahdollisuuteen soveltaa SEUT 260 artiklan 3 kohdan mukaisia taloudellisia seuraamuksia, mikäli asia etenee tuomioistuinmenettelyyn.

SEUT 258 artiklan mukainen virallinen huomautus on komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämän rikkomusmenettelyn ensimmäinen vaihe, jossa komissio yksilöi oikeusriidan kohteen. Jäsenvaltiolla on yleensä kaksi kuukautta aikaa vastata viralliseen huomautukseen. Komissio voi antaa myös täydentävän virallisen huomautuksen.

SEUT 258 artiklan mukainen perusteltu lausunto on rikkomusmenettelyn toinen vaihe. Myös perusteltuun lausuntoon vastaamisen määräaika on yleensä kaksi kuukautta. Vastaamalla perusteltuun lausuntoon komissiota tyydyttävällä tavalla jäsenvaltio voi välttää kanteen unionin tuomioistuimessa. Komissio voi antaa myös täydentävän perustellun lausunnon.

Komissio voi käynnistää **SEUT 260 artiklan 2 kohdan mukaisen rikkomusmenettelyn**, jos se katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut unionin tuomioistuimen rikkomuskanteen johdosta antaman tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Rikkomusmenettely alkaa virallisella huomautuksella. Tämän vaiheen jälkeen komissio voi viedä asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos SEUT 260 artiklan mukainen menettely etenee kannevaiheeseen, ja unionin tuomioistuin katsoo, ettei aiempaa tuomiota ole pantu asianmukaisesti täytäntöön, unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltion maksettavaksi **kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakon**.

Jos jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla lainsäädäntöjärjestystä noudattaen annettu direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi jo SEUT 258 artiklaan perustuvassa kanteessaan vaatia jäsenvaltion velvoittamista suorittamaan edellä mainittuja taloudellisia seuraamuksia (SEUT 260 artiklan 3 kohta).

³ Täytäntöönpanon viivästymistä koskevilla rikkomusasioilla tarkoitetaan asioita, joissa on yksinomaan tai pääasiallisesti kyse siitä, että komissio väittää jäsenvaltion jättäneen täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa direktiivin edellyttämistä kansallisista täytäntöönpanotoimenpiteistä.

3.1 VIRALLISET HUOMAUTUKSET

3.1.1 Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat viralliset huomautukset

1. Virallinen huomautus 9.11.2018 (2018/2124); *kuluttajien oikeuksista annetun direktiivin 2011/83/EU puutteellinen täytäntöönpano*

Komission mukaan Suomi ole pannut riittävän yksiselitteisesti täytäntöön kuluttajaoikeusdirektiivin 2, 6, 9, 11, 14 ja 16 artiklaa.

Suomi ilmoitti vastauksessaan (9.1.2019), että kiistävänsä komission väitteet direktiivin 2 artiklan 2 kohdan ja 9 artiklan 1 kohdan osalta ja että direktiivin 6 artiklan 9 kohdan, 11 artiklan 4 kohdan, 14 artiklan 3 kohdan ja 16 artiklan h alakohdan osalta kansallista lainsäädäntöä tullaan selkiyttämään.

2. Virallinen huomautus 9.11.2018 (2018/2259); *energiatehokkuusdirektiivin 2012/27/EU virheellinen täytäntöönpano*

Komissio katsoo, että Suomi ei ole kaikilta osin noudattanut direktiiviä. Komission mukaan sille toimitetuista tiedoista jää *ensinnä* epäselväksi, kuinka moni suuri yritys on tosiasiallisesti suorittanut energiakatselmuksia, *toiseksi* Suomessa ei ole kaikilta osin säädetty seuraamuksista, joita direktiivin 9–11 artiklojen noudattamatta jättämiseen sovellettaisiin, *kolmanneksi* komissiolle toimitettuihin Suomea koskeviin karttoihin ei sisältynyt arviointia Ahvenanmaan maakunnan osalta ja *neljänneksi* komissiolle ei ole toimitettu direktiivin liitteen IX mukaista kustannus-hyötyanalyysiä

Suomi katsoi vastauksessaan (7.1.2019), että kansallinen lainsäädäntö on direktiivin mukainen. Komissiolle toimitettiin vastauksessa lisätietoja sekä selitettiin, miten kyseessä olevat artikkelit on pantu täytäntöön

3. Virallinen huomautus 25.1.2018 (2018/2278); *direktiivien 2014/23/EU, 2014/24/EU ja 2014/25/EU puutteellinen täytäntöönpano koskien julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia*

Komissio katsoo, että Suomi on jättänyt osittain täyttämättä direktiivien 2014/23/EU, 2014/24/EU, ja 2014/25/EU mukaiset velvollisuutensa tiettyjen säännösten täytäntöönpanon osalta.

Suomi katsoi vastauksessaan (22.3.2019), että direktiivien täytäntöönpanoa tullaan tarkentamaan eräiden komission esiin nostamien artiklojen osalta. Siltä osin kuin täytäntöönpanon katsottiin jo olevan asianmukainen, vastauksessa selitettiin tarkemmin, miten täytäntöönpano on Suomessa tehty.

4. Virallinen huomautus 25.1.2019 (2018/2289); *ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36/EY muutettuna direktiivillä 2013/55/EU puutteellinen täytäntöönpano*

Komissio katsoo, että Suomi ei Manner-Suomen osalta ole pannut asianmukaisesti täytäntöön direktiivin 4 artiklan 2 kohtaa, 10 artiklaa, 14 artiklan 4, 5 ja 6 kohtaa, 50 artiklan 2 ja 3 kohtaa ja 55 a artiklan 2 kohtaa. Lisäksi komissio katsoo, että Ahvenanmaan maakunta ei ole pannut täytäntöön direktiivin 4 artiklan 2 kohtaa, 21 artiklan 1 ja 6 kohtaa, 38 artiklan 3 kohtaa, 39 artiklaa ja 50 artiklan 3 kohtaa.

Suomi kiisti vastauksessaan (22.3.2019) komission väitteet ja katsoi, että komission mainitsemat direktiivin kohdat on asianmukaisesti pantu täytäntöön.

5. Virallinen huomautus 25.1.2019 (2018/2371); *direktiivin (EU) 2015/1513 virheellinen täytäntöönpano koskien bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta annetun direktiivin 98/70/EY ja uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun direktiivin 2009/28/EY muuttamisesta*

Komissio katsoo, että muutoksia, jotka direktiivin (EU) 2015/1513 1 artiklalla tehdään direktiiviin 98/70/EY, ei ole vielä saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Lisäksi komissio katsoo, ettei direktiivin (EU) 2015/1513 2 artiklalla lisättyä direktiivin 2009/28/EY 2 artiklan q alakohdan määritelmää ole vielä saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Suomen vastauksessa (22.3.2019) todettiin, että direktiivin (EU) 2015/1513 1 artiklan täytäntöönpano on toteutettu direktiivissä edellytetyssä aikataulussa, mutta täytäntöönpanosta ei ole siinä yhteydessä ilmoitettu komissiolle. Direktiivin 2009/28/EY 2 artiklan q alakohdan määritelmän osalta Suomi ilmoitti, että Energiaviraston antamaa biopolttoaineita ja bionesteitä koskevaan toiminnanharjoittajan kestävyyskriteeriohjetta täydennetään tältä osin.

6. Virallinen huomautus 8.3.2019 (2018/2403); asetuksen (EU) 2016/424 köysiratalaitteistoista ja asetuksen (EU) 2016/245 henkilönsuojaimista virheellinen täytäntöönpano

Komissio toteaa, ettei se ole saanut asetusten edellyttämiä ilmoituksia asetusten rikkomisen seuraamuksia koskevien sääntöjen hyväksymisestä. Näin ollen komissio katsoo, ettei Suomessa ole säädetty asetusten vaatimista seuraamuksista.

Suomi ilmoitti vastauksessaan (8.5.2019), että asetuksen mukaisista seuraamuksista on säädetty, mutta niitä koskevia Manner-Suomen ja Ahvenanmaan ilmoituksia ei ole toimitettu komissiolle. Ilmoitukset on toimitettu komissiolle virallisen huomautuksen antamisen jälkeen.

7. Virallinen huomautus 8.3.2019 (2018/4041); konserniavustuksesta verotuksessa annetun kansallisen lainsäädännön mahdollinen ristiriita SEUT-sopimuksen 49 artiklan ja ETA-sopimuksen 31 artiklan kanssa

Komissio katsoo, että Suomen verolainsäädäntö rikkoo SEUT 49 artiklan mukaista sijoittautumisvapautta siltä osin, kuin konserniavustus ei ole vähennyskelpoinen, kun se annetaan toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle yhtiölle lopullisten tappioiden kattamiseksi. Suomen verolainsäädännön konserniavustusjärjestelmässä edellytyksenä konserniavustuksen vähennyskelpoisuudelle on muun muassa se, että sekä saajan että antajan kotipaikat ovat Suomessa.

Suomen vastauksessa (8.5.2019) todettiin, että konserniavustusta koskevaa kansallista lainsäädäntöä muutetaan siten, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetty mahdollisuus toisessa jäsenvaltiossa aiheutuneiden tappioiden vähennyskelpoisuudesta otetaan huomioon.

3.1.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset

1. Virallinen huomautus 22.11.2018 (2018/0338-2018/0340); kolmen direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien (EU) 2016/2102, (EU) 2017/1564 ja (EU) 2017/853 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (18.1.2019) todettiin, että direktiivi (EU) 2017/1564 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivin (EU) 2016/2102 täytäntöönpano todettiin olevan kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu. Direktiivin (EU) 2017/853 täytäntöönpano 14.9.2018 määräajan osalta on kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

2. Virallinen huomautus 30.1.2019 (2019/0041-2019/0042); kahden direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien (EU) 2017/845 ja (EU) 2017/2103 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (21.3.2019) todettiin, että direktiivit (EU) 2017/845 ja (EU) 2017/2103 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

3. Virallinen huomautus 20.3.2019 (2019/0116); jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin (EU) 2015/2436 täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2015/2436 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (20.5.2019) todettiin, että direktiivin (EU) 2015/2436 täytäntöönpano 14.1.2019 määräajan osalta on kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

4. Virallinen huomautus 22.5.2019 (2019/0138); sähköisestä laskutuksesta julkisissa hankinnoissa annetun direktiivin 2014/55/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/55/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksen määräpäivä asiassa on 22.7.2019.

3.2 PERUSTELLUT LAUSUNNOT

3.2.1 Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat perustellut lausunnot

1. Perusteltu lausunto 25.1.2019 (2017/0350); direktiivin (EU) 2015/849 puutteellinen täytäntöönpano koskien rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen

Komissio katsoo perustellussa lausunnossaan, että Suomi ei ole saattanut kansallisia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä ns. neljännen rahanpesudirektiivin 2015/849/EU, sellaisena kuin se on muutettu direktiivillä 2018/843/EU direktiivin mukaisiksi ja että joka tapauksessa Suomi ei ole ilmoittanut komissiolle näitä säännöksiä.

Suomi ilmoitti 22.3.2019 antamassaan vastauksessa, että Suomi kiistää komission väitteet.

2. Perusteltu lausunto 8.3.2019 (2018/2169), ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36/EY ja hallinnollisesta yhteistyöstä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä annetun asetuksen (EU) N:o 1024/2012 (IMI-asetus) muuttamisesta annetun direktiivin 2013/55/EU puutteellinen täytäntöönpano

Komissio kiinnittää perustellussa lausunnossaan huomiota puutteellisuuksiin ammattipätevyysdirektiivin 2005/36/EY soveltamisessa ja täytäntöönpanossa.

Suomi ilmoitti vastauksessaan 8.5.2019 toimittavansa komissiolle direktiivin 59 artiklan mukaiset tiedot Manner-Suomen osalta viimeistään 8.5.2019 ja Ahvenanmaan maakunnan osalta viimeistään 1.6.2019. Lisäksi Suomi ilmoitti, että tarvittavat tarkennukset lainsäädäntöön on tehty.

3.2.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot

1. Perusteltu lausunto 8.3.2019 (2018/0171); matkustajarekisteritietojen (PNR) käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden ennalta estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä tällaisiin rikoksiin liittyviä syyte-toimia varten annetun direktiivin (EU) 2016/681 täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2016/681 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (8.5.2019) todettiin, että direktiivin (EU) 2016/681 täytäntöönpano on kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

2. Perusteltu lausunto 8.3.2019 (2016/0070); rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta annetun direktiivin 2012/29/EU täytäntöönpano

Komissio katsoo perustellussa lausunnossaan, että Suomi ei ole saattanut kansallisia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä uhridirektiivin 2012/29/EU mukaisiksi ja että joka tapauksessa Suomi ei ole ilmoittanut komissiolle näitä säännöksiä.

Suomi ilmoitti 8.5.2019 antamassaan vastauksessa, että Suomi kiistää komission väitteet. Suomi ilmoitti kuitenkin täsmentävänsä kansallista lainsäädäntöä direktiivin 15 artiklan, 17 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 17 artiklan 3 kohdan osalta.

4 VALTIONTUET

Seuraavassa esitellään toimenpiteet, jotka liittyvät valtiontukea koskeviin SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisiin muodollisiin tutkintamenettelyihin.

Jos komissio toteaa alustavan valtiontukia koskevan tutkinnan jälkeen, että tietyn toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille on epäilyjä, se tekee päätöksen SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisen **muodollisen tutkintamenettelyn** aloittamisesta. Asianomaista jäsenvaltiota ja muita asianomaisia osapuolia pyydetään esittämään huomautuksensa asetetussa määräajassa. Muodollisen tutkintamenettelyn lopuksi komissio tekee asiassa päätöksen. Jos asianomainen jäsenvaltio ei noudata päätöstä, komissio voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

1. Valtiontukiasia SA.33846 – *Helsingin bussiliikenne Oy*

Asian käsittely: Komissio aloitti 16.1.2015 tekemällään päätöksellä muodollisen tutkintamenettelyn, joka koskee väitettyä Helsingin kaupungin myöntämää tukea Helsingin Bussiliikenne Oy:lle. Komissio epäilee, että Helsingin kaupungin Helsingin bussiliikenne Oy:lle myöntämä kalustolaina ja pääomalainat vuosina 2002–2012 sekä Ruskeasuon bussivarikkoon liittyvät toimenpiteet sisältävät kiellettyä tukea.

Suomi katsoi komission päätöstä koskevissa huomautuksissaan (18.3.2015) ja asianomaisten osapuolten toimitamia huomautuksia koskevassa kirjelmässään (12.8.2015), että toimenpiteet eivät sisältäneet valtiontukea ja että ne olivat markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia. Komissiolle toimitettiin lisäselvitystä asiasta 10.2., 23.6., 1.9., 26.10.2016, 12.1.2017 ja 15.2.2018 sekä 19.3.2018 pidetyssä kahdenvälisessä kokouksessa.

Päätös: *Komissio* teki 28.6.2019 päätöksen, jonka mukaan kaikki Helsingin Bussiliikenne Oy:n saamat neljä lainaa ovat sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. Tämä valtiontuen määrä on komission mukaan yhteensä 54 231 850 euroa. Lisäksi komissio katsoi päätöksessään, että Helsingin kaupungin Linja-autotoiminto Oy:n ja Helsingin Bussiliikenne Oy:n välillä on taloudellinen jatkuvuus, minkä vuoksi velvollisuus maksaa valtiotuki takaisin on laajennettava koskemaan Helsingin Bussiliikenne Oy:tä. Komission päätöksen mukaan Suomen on perittävä valtiontuki takaisin korkoineen välittömästi ja tehokkaasti ja pantava kyseinen päätös täytäntöön neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta.

5 EFTA-TUOMIOISTUINASIAT

Seuraavassa esitellään EFTAn tuomioistuimessa vireillä oleva asia, jossa Suomi on esittänyt huomautukset

Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan nojalla EFTAn tuomioistuimessa käsitellään ETA-alueella voimassa olevien Euroopan unionin säädösten tulkintaa silloin, kun kyse on niiden soveltamisesta Euroopan talousalueeseen kuuluvissa EFTA-valtioissa (Norja, Islanti, Liechtenstein). EU:n jäsenvaltioilla ja toimielimillä on EFTAn tuomioistuimen perussäännön 20 artiklan mukaisesti mahdollisuus esittää huomautuksia kaikissa EFTAn tuomioistuimessa käsiteltävissä asioissa ja siten vaikuttaa unionin oikeuden soveltamiseen koko ETA-alueella.

5.1 Kirjallisessa ja suullisessa vaiheessa olevat

6. Asia E-7/18, *Fosen Linjen AS*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Ensimmäinen valvontadirektiivi 89/665/ETY – Julkiset hankinnat – Hankintayksikön tekemä virhe – Vahingonkorvaus – Positiivinen sopimusetu

Asian käsittely: Norjan korkein oikeus kysyy EFTA-tuomioistuimelta, onko julkisiin hankintoihin liittyviä muutoksenhakumenettelyjä koskevan direktiivin 89/665/ETY 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että mikä tahansa hankintamenettelysäännösten rikkominen riittää itsessään muodostamaan hankintayksikölle velvollisuuden maksaa positiiviseen sopimusetuun perustuvaa vahingonkorvausta. Positiivisen sopimusedun käsite kattaa julkisten hankintojen alalla mm. sen taloudellisen hyödyn, jonka hankintaan osallistunut taho olisi saanut, mikäli hankinta olisi annettu sen tehtäväksi.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.1.2019), ettei direktiivin 89/665/ETY 2 artiklan 1 kohdan c alakohta edellytä, että mikä tahansa hankintasääntöjen rikkominen itsessään muodostaa perustan positiivisen sopimusedun korvaamista koskevalle vahingonkorvausvelvollisuudelle. Säännökseen liittyvässä oikeuskäytännössä on todettu, että vahingonkorvausvastuun syntymistä ja korvauksen suuruuden määrittämistä ei ole harmonisoitu, vaan ne on jätetty jäsenvaltioiden kansallisen prosessiautonomian piiriin, jota rajaavat ainoastaan tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteet.

6 NOTIFIKAATIOT

Suomi on toimittanut kertomuskautena Euroopan komissiolle direktiivin täytäntöönpanoa koskevia ilmoituksia (notifikaatioita) valtakunnan osalta 55 kpl ja Ahvenanmaan osalta 24 kpl.

Jäsenvaltiot ovat velvollisia panemaan unionin direktiivit täytäntöön kansallisessa oikeusjärjestyksessään sekä ilmoittamaan täytäntöönpanosta komissiolle. Kyseistä täytäntöönpanoilmoitusta kutsutaan **notifikaatioksi**. Jos direktiivin täytäntöönpanoa ei ilmoiteta määräajassa, komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan SEUT 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn.